

Jaarverslag 2016

Energiefonds Overijssel financiert ondernemingen, woningcorporaties en projecten die energie besparen of energie opwekken uit hernieuwbare bronnen, zoals de productie van pyrolyseolie, zonne-energie, houtwarmte, groen gas en ledverlichting. Zo draagt het fonds bij aan werkgelegenheid, ondernemerschap, innovatie en aan de ambitie van Overijssel: 20% nieuwe energie in 2023.

Energiefonds Overijssel

Samenwerken aan Nieuwe Energie, mede mogelijk gemaakt door:

Uitzettingen in 2016

Toename **+€35** miljoen
Uitstaand **=€146** miljoen

Impact
€313 miljoen

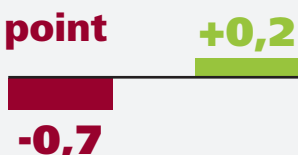
Verwachtingen 2017

€175 miljoen
uitgezette middelen

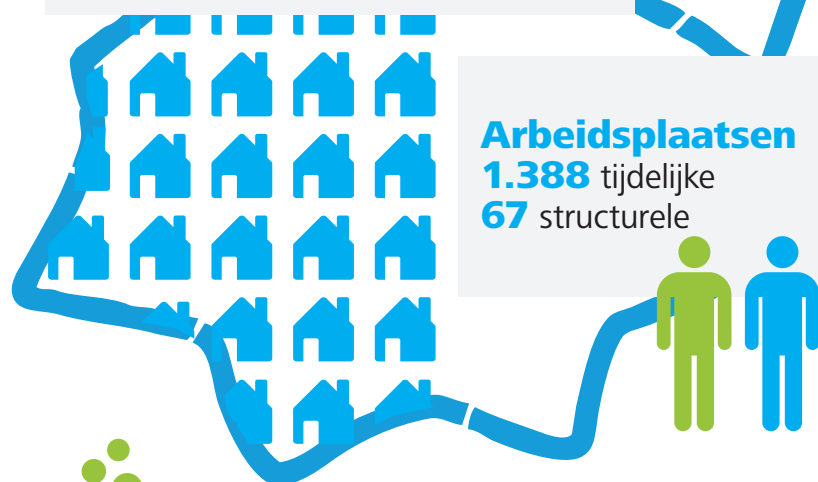
€25 miljoen
vervolgfinanciering

Break even point
2017/2018

Jaarlijkse energiebesparing

1.965 Terajoule (TJ)
= 50% energieverbruik Zwolle

Arbeidsplaatsen
1.388 tijdelijke
67 structurele

Portefeuille € 200 miljoen

Biomassa
15%

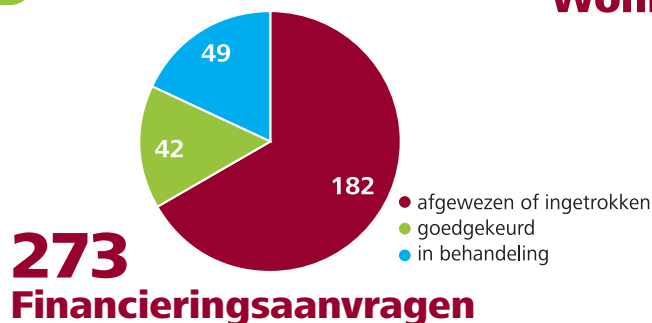
energie-
besparing
45%

nog uit te
zetten
27%

zonne-
energie
12%

Woningabonnement

Monovergister
Verduurzaming
school

Zon

Stoom en stroom
via Biocentrale

Energiefabriek

Houtwarmte

Innovatie technologie
in stroomvoorziening

Jaarverslag 2016

Energiefonds Overijssel I B.V.

De missie van Energiefonds Overijssel

In 2023 is in Overijssel 20% nieuwe energie beschikbaar. Dat is de ambitie die de provincie Overijssel zichzelf heeft gesteld. Een van de acties om deze ambitie waar te maken was de oprichting, in 2012, van Energiefonds Overijssel. Via Energiefonds Overijssel I B.V. en Energiefonds Overijssel II B.V. levert Energiefonds Overijssel een financiële bijdrage aan ondernemingen, woningcorporaties en projecten die energie besparen of energie opwekken uit hernieuwbare bronnen. Zo draagt het fonds bij aan werkgelegenheid, ondernemerschap en innovatie, en aan de ambitie van de provincie Overijssel.

“Nadat in 2015 veel huurders in de provincie merkten hoe hun woningen werden verbeterd met geld uit Energiefonds Overijssel zagen in 2016 ook veel ondernemers duidelijk wat ze met Energiefonds Overijssel konden bereiken. Samen hebben we bijvoorbeeld de kip-ei-situatie van duurzaam autorijden aan gepakt. Zonder groengas tankstations gaat er niemand op groengas rijden en als er geen groengas klanten zijn, dan gaan ondernemers geen groen gas tankstations neerzetten. In Overijssel is het wel gelukt hier uit te komen.

“Dieselvrij, iedereen blij!”, dacht ik bij de opening van het nieuwe Groengas-tankstation aan de Parkweg Enschede. Taxibedrijf Luttkhuis rijdt nu net als PostNL op groengas. Dat is zichtbaar in heel de provincie. Het inspireert ook andere ondernemers op zoek te gaan naar winst maken met andere energie.

Energiefonds Overijssel profileert zich als een zakelijk, professioneel en effectief fonds. Daarbij past een continue aandacht voor het optimaliseren van processen en het onderhouden van een goede klantrelatie. Wij willen ook weten hoe de klant over ons denkt.

Ik heb daarom alle zakelijke Zonne-energie klanten naar hun mening gevraagd. Ondernemers willen alles snel doen en sommigen hebben moeite met de tijd die de processen voor het sluiten van een deal met Energiefonds Overijssel kosten. Maar, we kunnen samen met de ondernemers wel tevreden terugkijken. De ondernemers vinden de criteria redelijk, wij denken mee met de klant, wij zijn betrokken en de ondernemers vinden het prettig dat wij zowel een lening verstrekken als risicodragend vermogen willen leveren. Natuurlijk nemen we de genoemde tips voor verbeteringen mee in de aanpassing van onze procedures en communicatie”

Dorine Putman- Devilee, ambassadeur Energiefonds

De koers staat vast: we gaan aan de slag!

Een jaarverslag staat in het teken van terugblikken. Terugkijkend zou ik 2016 willen beschrijven als het jaar waarin wij de koers hebben bepaald voor de komende jaren. Het programma Nieuwe Energie 2016-2023 beschrijft hoe wij samen met onze kernpartners en de Overijsselse samenleving onze ambitieuze doelstelling van 20% nieuwe energie gaan realiseren. Het Energiefonds Overijssel blijft één van de belangrijkste instrumenten bij het realiseren van die doelstelling.

En terwijl wij vooruitkeken, bleef de winkel gewoon open. Mede door de inzet van het Energiefonds zijn in 2016 tal van projecten gestart en opgeleverd. In samenwerking met de woningcorporaties is een flinke bijdrage geleverd aan de verduurzaming van bestaande woningen. Zo zijn in Den Ham in de Broekmaten zeven woningen getransformeerd tot 'passiehuizen', zeer energiezuinige woningen die met kop en schouders boven het Energielabel A uitsteken.

Ook het bedrijfsleven levert haar bijdrage aan de energietransitie. 40% van onze energie wordt door bedrijven gebruikt. Hier is dus flinke winst te boeken. In 2016 werden in Deventer en Kampen bedrijventerreinen verduurzaamd door het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsdaken. En ook de overheid draagt haar steentje bij: Het waterschap Vechtstromen is bezig de waterzuivering in Hengelo te verduurzamen. Doel is om uiteindelijk energieneutraal te zuiveren. Allemaal dankzij financiële ondersteuning van het Energiefonds Overijssel.

In totaal zijn in 2016 door het Energiefonds 9 grote projecten naar realisatie geholpen. De energiewinst van deze projecten samen komt neer op het verbruik van 28.000 huishoudens. Dat is de helft van het energieverbruik van Zwolle.

U ziet het: dankzij het Energiefonds Overijssel kunnen we steeds nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken. Want we zijn er nog lang niet. Ook voor 2017 staan er weer nieuwe, innovatieve projecten op stapel. Onze ambitie is hoger dan landelijk. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat we deze, mede dankzij het Energiefonds en de inzet van onze partners, inwoners en bedrijven, gaan halen!

Monique van Haaf,
Gedeputeerde Provincie Overijssel

Jaarverslag 2016 Energiefonds Overijssel I B.V.

Inhoudsopgave

De missie van Energiefonds Overijssel	2
Verslag van de raad van commissarissen	6
Verslag van de directie	7
Geconsolideerde jaarrekening 2016 Energiefonds Overijssel I B.V.	29
Geconsolideerde balans	30
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	32
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	33
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	35
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	51
Enkelvoudige jaarrekening Energiefonds Overijssel I B.V.	53
Enkelvoudige balans	54
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	56
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	57
Overige gegevens	62
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	63
Bijlage: Personalía	66
Colofon	74

Verslag van de raad van commissarissen

Aan de algemene vergadering van aandeelhouders van Energiefonds Overijssel I B.V.

Hierbij bieden wij u de door de directie opgemaakte jaarrekening van de vennootschap over 2016 aan, alsmede het verslag van de directie. Bij de jaarrekening heeft EY Accountants een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

De raad van commissarissen kwam in de verslagperiode vier maal bijeen. Daarnaast overlegde de raad twee maal met de adviescommissie en was betrokken bij twee bijeenkomsten over bijstellingen van het fonds. De voorzitter heeft aan het eind van het jaar een onderhoud gehad met de gedeputeerde van de provincie Overijssel. Een extern bureau heeft het functioneren van de raad geëvalueerd.

Tijdens de reguliere vergaderingen behandelden we onder andere onderwerpen waarvoor de directie zich verantwoordt, zoals toepassing van het beloningsbeleid, het gerealiseerde maatschappelijke rendement, het risicomanagement, het jaarverslag 2015, de kwartaalrapportages en de uitwerking van het nieuwe coalitieakkoord. Uiteraard besteedden we veel aandacht aan de voortgang van de aanvragen. We constateerden dat de extra inzet op acquisitie en de acties om aanvragen in de pijplijn op te waarderen tot robuuste, financierbare aanvragen, in 2016 goede resultaten hebben opgeleverd. We voorzien dan ook dat het fonds in de loop van 2017 zal vollopen.

Voor 2017 voorzien we ook mogelijkheden om een Publieke Energy Service Company (P-ESCO) op te zetten. Daarnaast is de financiering van monomestvergisters een nieuwe, interessante ontwikkeling. Op dit terrein verwachten we in 2017 nieuwe financieringen.

Ten slotte bevestigen we dat de fondsbeheerder voldoende heeft laten zien dat hij het beloningsbeleid (toepassen WNT-norm) voor 2016 heeft toegepast.

Zwolle, 16 maart 2017

De raad van commissarissen
Pieter van Geel (voorzitter)
Jan Paul van Soest
Roeland van Straten

Verslag van de directie

Opzet en opdracht van het fonds

Energiefonds Overijssel is op 7 november 2012 opgericht door de provincie Overijssel. In 2009 verkocht de provincie haar aandeel in Essent. Via Energiefonds Overijssel laat de provincie een deel van deze verkoopopbrengst weer terugstromen naar de samenleving. Hiervoor is bij oprichting een bedrag van maximaal € 250 miljoen gereserveerd. Het college van de provincie Overijssel dat op 1 mei 2015 is aangetreden, heeft de kaders van het fonds aangepast: het heeft de maximaal beschikbare middelen voor het fonds vastgesteld op € 200 miljoen en het fonds revolverend gemaakt.

Het fonds levert financiële bijdragen aan ondernemingen, woningcorporaties en projecten die energie besparen of energie opwekken uit hernieuwbare bronnen. Energie uit hernieuwbare bronnen is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld, zoals wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa. Zo draagt het fonds bij aan werkgelegenheid, ondernemerschap en innovatie, en aan de ambitie van de provincie Overijssel: 20% nieuwe energie in 2023.

Het fonds is onderverdeeld in Energiefonds Overijssel I B.V., waarin de participaties zijn ondergebracht, en Energiefonds Overijssel II B.V., waar de leningen en garanties onder vallen.

ASN Bank N.V. (ASN Bank) was tijdens de verslagperiode de beheerder en tevens directie van Energiefonds Overijssel. Vanaf 1 januari 2017 zet ASN Bank als gevolg van een fusie haar activiteiten voort als merk en business unit van de Volksbank N.V. Wanneer in dit jaarverslag gesproken wordt over ASN Bank, wordt hiermee deze business unit (dit merk) van de Volksbank N.V. bedoeld.

ASN Bank werkte in het beheer samen met Royal HaskoningDHV en Start-Green Capital. Conform de oorspronkelijke structurering heeft Royal HaskoningDHV zijn activiteiten in 2016 afgebouwd. Per 2017 speelt het geen rol meer in het beheer van het fonds.

Maatschappelijk rendement

Het maatschappelijke rendement van Energiefonds Overijssel is tweeledig: het fonds draagt bij aan de doelstelling van de provincie Overijssel van 20% nieuwe energie in 2023, en zorgt voor werkgelegenheid. De financieringen van het fonds in 2016 waren verantwoordelijk voor het volgende maatschappelijke rendement.

“De ondernemers in Overijssel zien dat nieuwe energie de toekomst heeft én hebben het lef om in actie te komen. Mooi dat wij hun investeringen mogelijk maken”.

Bas-Jan Blom, directeur
Energiefonds Overijssel

Nieuwe energie

Het maatschappelijke rendement van de gehele portefeuille bedraagt 1.965 terajoule (TJ) per jaar. Dit komt overeen met het energieverbruik (gas en elektriciteit) van ruim 28.000 huishoudens. Dat is de helft van het energieverbruik van Zwolle. De jaarlijkse vermindering van de CO₂-uitstoot bedraagt ruim 100.000 ton.

Energiefonds Overijssel behaalde in 2016 in totaal een maatschappelijk rendement van 26 terajoule per jaar per miljoen euro die het financierde (TJ/jr/mln). Dit is berekend over het portefeuilledeel van participaties in en leningen aan projecten van ondernemingen en organisaties die nieuwe energie opwekken of energie besparen. Dit rendement ligt beneden de ondergrens van de provinciale doelstelling van, omgerekend, 32 tot 96 TJ/jaar/mln. Hiervoor zijn verschillende oorzaken. De overheid stimuleert vooral zonne-energieprojecten en monovergisters, die een gemiddeld maatschappelijk rendement hebben van 10 tot 15 TJ/jaar/mln. Dit zou gecompenseerd kunnen worden door biomassa-projecten met een hoog energetisch rendement maar het aanbod daarvan is beperkt. Bij aanvang van het fonds was de verwachting dat er een gelijkmatiger aanbod van verschillende energieprojecten zou zijn. Het aanbod van zonne-energieprojecten die bij de fondsdoelstellingen passen, blijkt nu beduidend groter te zijn dan het aanbod aan

biomassaprojecten. Zonne-energieprojecten dragen minder bij aan het maatschappelijk rendement dan biomassaprojecten. Toch vinden we het van groot maatschappelijk belang zonne-energieprojecten te financieren, want zij leveren een relevante bijdrage aan de energietransitie. Om het rendement per miljoen gefinancierde euro te bepalen is niet alleen de samenstelling van de portefeuille van belang. Ook speelt mee hoeveel Energiefonds Overijssel naar verhouding bijdraagt aan de totale financiering. Als de bijdrage van Energiefonds Overijssel aan de totale financiering naar verhouding laag is, is het rendement relatief hoog. In de praktijk is de bijdrage van Energiefonds Overijssel echter vaak relatief hoog. Bovendien is er vaak sprake van een combinatie van eigen vermogen en vreemd vermogen. Dit drukt het rendement per geïnvesteerde miljoen euro. Het is in de praktijk lastig om co-financiers te vinden. Dat maakt overigens wel duidelijk dat het fonds voorziet in een maatschappelijke behoefte.

Werkgelegenheid

De financieringen resulteerden eind 2016 op basis van opgaven in de financieringsaanvragen in een groei van de werkgelegenheid met 1.388 tijdelijke arbeidsplaatsen en 67 structurele arbeidsplaatsen.

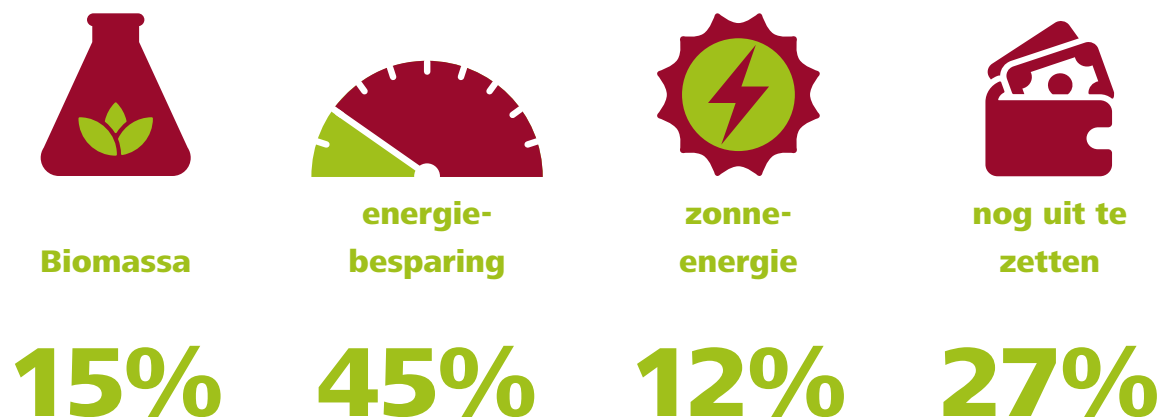
Ontwikkeling portefeuille

Het fonds heeft ruim € 135 miljoen uitgezet (inclusief bouwdepots) en ruim € 11 miljoen gecommiteerd. De omvang van de portefeuille vanaf de aanvang van het fonds komt daarmee op bijna € 147 miljoen. De portefeuille die in de balans is opgenomen, wijkt hiervan af doordat hij daar wordt weeggegeven inclusief afwaarderingen en terugbetalingen, en exclusief committeringen.

Het gedeelte voor woningcorporaties is gevuld tot € 80 miljoen. De financieringsronde voor woningcorporaties is in 2015 afgerond.

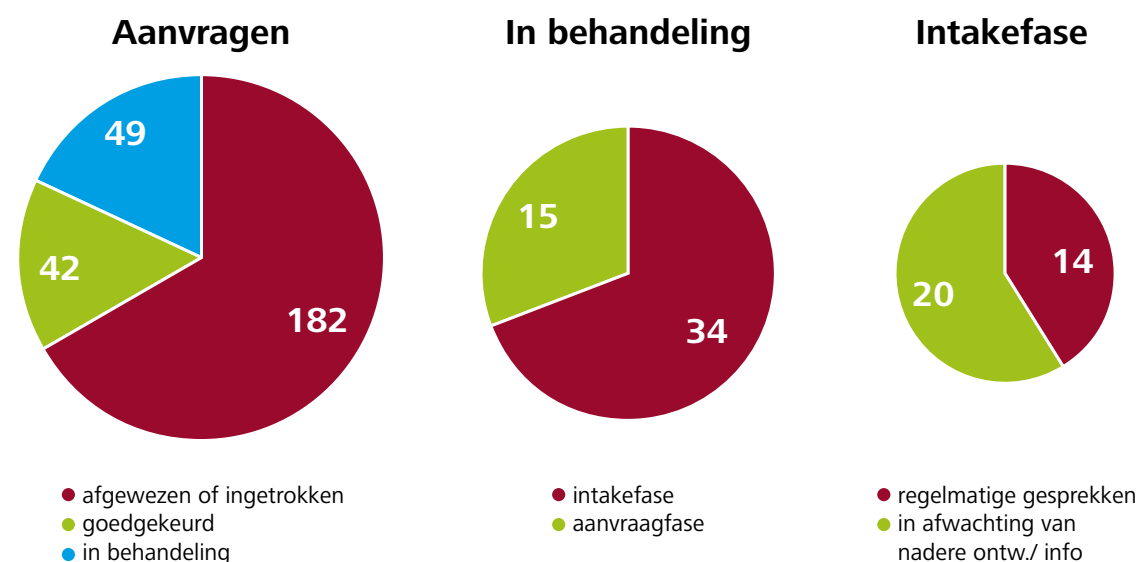
Het aantal leningen aan en participaties in bedrijven dat is gerealiseerd, neemt gestaag toe. We merken dat de actievere benadering van de markt vruchten afwerpt.

De in te vullen portefeuille van € 200 miljoen is eind 2016 als volgt verdeeld:

Voor het eerste kwartaal van 2017 bevinden zich projecten in de pijplijn die gebruikmaken van verschillende energiebronnen. Door het positieve subsidieregime voor zonne-energieprojecten en monovergisting, neemt de vraag uit de markt naar financiering van deze technologie toe. Het gewenste aandeel in biomassa staat onder druk vanwege de beperkte ontwikkeling van projecten in de provincie, de duurzaamheidskwesties rond co-vergisting en de grote prijsrisico's van dergelijke projecten.

Financieringsaanvragen

In 2016 ontving het fonds 22 nieuwe financieringsaanvragen, waarmee het totaal uitkwam op 273. Daarvan zijn er 182 afgewezen, ingetrokken of vervallen en 42 gefiatteerd, terwijl 49 dossiers nog in behandeling zijn. Bij de behandeling maken we onderscheid tussen de intakefase en de aanvraagfase. De voorstellen worden eerst getoetst, doorgelicht en besproken met de aanvrager. Vervolgens doet deze een definitieve aanvraag. Wij handelen deze in gemiddeld veertien weken af, ruim binnen de juridische termijn van 22 weken.

Bijna tweederde van de ingediende projecten is afgewezen of gestopt in de intakefase. Dit heeft diverse oorzaken. In veel gevallen voldoet de aanvraag niet aan de voorwaarden van het fonds en is duidelijk dat dit niet zal verbeteren. Dit is bijvoorbeeld het geval als er geen co-financier is gevonden, het project te kleinschalig is of betrekking heeft op fossiele brandstoffen. Bovendien moeten de productie of activiteiten in de provincie Overijssel plaatsvinden. Verschillende potentiële voorstellen voldeden niet aan deze laatste eis. Daarnaast zijn veel voorstellen van matige kwaliteit, bijvoorbeeld doordat een goed businessplan ontbreekt. Dat maakt de behandeling arbeidsintensief, zeker bij participaties. Wel merkt de fondsbeheerder dat er sinds eind 2015 meer kwalitatief goede projecten in de intakefase zijn. Wij spannen ons extra in om co-financiers te vinden en de voorstellen op te waarderen tot volwaardige financieringsaanvragen. De eerste ervaringen hiermee zijn positief en de slagingskans voor nieuwe aanvragen neemt dan ook toe.

We hebben meer focus aangebracht in de acquisitie. De intakefase is verfijnd door een pre-intakefase toe te voegen. We verzamelen actief contacten, referenties en publicaties. Daaruit destilleren we leads die de potentie hebben uit te groeien tot een bij het fonds passende financieringsaanvraag. Deze leads verkennen we verder. Hierdoor verbetert de slagingskans van ingediende aanvragen.

Jaarkalender adviescommissie 2016

jan 	feb	mrt 	apr
mei 	jun	jul 	aug
sep 		nov	dec

 fysieke vergaderingen telefonische vergaderingen
 overleggen met de RvC projectenbezoek

EFO I

6 positieve adviezen
 2 initiële toetsing
 5 pre-adviezen
 1 advies voorgenomen exit

EFO II

11 positieve adviezen
 1 initiële toetsing

Verstrekte financieringen in 2016

Solease Overijssel B.V.

Solease is een gecombineerde participatie- en leningaanvraag. Het is een lening van € 1.949.696 voor zonnepanelen op vijfhonderd daken van particuliere woningbezitters, en een participatie van € 288.562. Naar verwachting wekt het project 13,10 TJ per miljoen per jaar aan energie op en realiseert vijf tot twaalf FTE aan tijdelijke arbeidsplaatsen. De lening is in het eerste kwartaal op depot uitgeboekt. De eerste opname vanuit het depot van € 114.239,58 heeft plaatsgevonden. Uit het gecommiteerde eigen vermogen is in 2016 € 2.906 uitgeboekt.

www.solease.nl

“ Dankzij de innovatieve financiering van Energiefonds Overijssel kunnen we aan vijfhonderd woningeigenaren in Overijssel zonnepanelen verhuren!”

Pierre Vermeulen, Solease

Warehouses De Pauw CVA (WDP)

WDP is een Belgisch beursgenoteerd bedrijf dat logistiek vastgoed verhuurt in België, Nederland, Noord-Frankrijk en Roemenië. WDP streeft verduurzaming van zijn portefeuille na. Het heeft inmiddels op circa dertig van de panden die het verhuurt, zonnepanelen geïnstalleerd. Huurders van de projecten die wij financieren zijn Wehkamp, Kühne + Nagel en Altrex. De vijftienjarige lening bedraagt € 3.400.000. De projecten leveren 25 tijdelijke en 1 vaste arbeidsplaats op. Het energie-effect is 9,58 TJ per miljoen euro per jaar. De lening is in het eerste kwartaal van 2016 direct aan WDP uitgeboekt.

Wehkamp wint 'Groene Twinkeling 2016'

Boeren met Zon B.V. (BMZ)

Boeren met Zon is een initiatief van Stichting Stimuland. Zij wil agrarische ondernemingen in Overijssel de mogelijkheid bieden zonnepaneleninstallaties op hun bedrijfsdaken te plaatsen door een financieringsmogelijkheid in de vorm van huurkoop aan te bieden. De financiering is een combinatie van een participatie van € 139.470 en een lening van € 1.080.000. Uit het gecommitteerde eigen vermogen is in 2016 € 29.901 uitgeboekt.

De werkgelegenheid is berekend op twee tijdelijke arbeidsplaatsen.

Het energie-effect is 9,90 TJ per miljoen euro per jaar. De lening is volledig op depot uitgeboekt.

Wocozon Overijssel B.V.

Het fonds verstrekte Wocozon een combinatie van een participatie en een lening. De financiering bedraagt € 2.876.250 voor zonnepanelen op duizend daken van woningen van woningcorporatie SallandWonen. Met het project wordt naar verwachting 21,04 TJ per jaar aan energie opgewekt, terwijl het vier structurele en vijf tijdelijke arbeidsplaatsen oplevert. De participatie van € 471.875 is volledig gerealiseerd. De lening is op depot gestort. Wocozon heeft in het eerste kwartaal van 2016 een derde trekking uit het depot gedaan van € 645.181,57. In het tweede kwartaal van 2016 volgde een vierde trekking uit het depot van € 555.052.

www.wocozon.nl/

Wocozon

1270 woningen

verduurzaamd in het werkgebied

62%+

woningen met een groen energielabel

15,5 terajoule

energiebesparing met dit project

69 mensjaren

aan arbeid met dit project

PM Investment B.V. (PMI)

PMI bouwt zonnepanelen op daken van ondernemingen. Het fonds verstrekt één combinatie van een participatie en een lening. De participatie kwam in het eerste kwartaal tot een financial close (€ 287.395); de lening van € 2.292.078 is eind 2016 gecommiteerd. De projecten leveren ongeveer een structurele en twee tijdelijke arbeidsplaatsen op. Het energie-effect is 21,20 TJ per jaar. De eerste zonnepanelen zijn gelegd op het dak van de zeepfabriek Sensora in Deventer.

www.pmenergie.nl/pmenergie.nl

“ PM Energie helpt bedrijven hun energiekosten te verlagen en te verduurzamen. Door de samenwerking met Energiefonds Overijssel kunnen wij hierin verdere stappen zetten en duurzame energie toegankelijker maken voor onze klanten. Voor deze samenwerking is PM Investment opgericht, een publiek-private samenwerking tussen PM Energie en Energiefonds Overijssel. PM Investment verhuurt de zonnepaneleninstallaties aan bedrijven. Samen maken wij het mogelijk dat bedrijven zonder eigen investering kunnen overstappen op duurzame energie.”

Leon Knufing,
directeur PM Energie

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
23 nov 2016

Halfjaarbericht: Energiefonds Overijssel @NEOverijssel noteert 10e participatie en ontvangt 17 nieuwe aanvragen

PV Energie Finance Holding B.V. (Zonnegilde)

Zonnegilde is specialist in de advisering over en bouw van zonnepaneleninstallaties voor zakelijke eindgebruikers, (semi)-overheid, aannemers en particulieren. Vanuit het Special Purpose Vehicle PV Energie Finance Holding B.V. wil Zonnegilde een groot aantal zonneprojecten in Overijssel bouwen en exploiteren. EFO ondersteunde Zonnegilde bij de financiering en structurering van, in eerste instantie, twaalf van de ruim zeventig projecten in de portefeuille. Het fonds verstrekt een zestienjarige lening van € 9.911.000, gecombineerd met een participatie van € 776.004.

Wij willen weliswaar participeren in de overige projecten, maar dragen de financiering hiervan over aan de markt. In totaal levert het project zeventien tijdelijke en tien structurele arbeidsplaatsen op. Het totale verwachte energierendement bedraagt 32 TJ per miljoen euro per jaar. Van de participatie is inmiddels € 411.766 gestort via gerealiseerde mijlpalen. De lening is op depot geboekt. De eerste zonnepanelen die Zonnegilde heeft geïnstalleerd, bij het bedrijf Impact in Kampen, zijn feestelijk in gebruik genomen. Daarna zijn in 2016 nog drie projecten gerealiseerd.

www.zonnegilde.nl

Empyro B.V. en BTG Liquids B.V.

Voor zowel BTG-BTL B.V. (€ 88.521) als Empyro B.V. (€ 150.000) zijn vervolgstortingen gedaan in de vorm van – voor beide – een converteerbare lening. Bovendien heeft het fonds aandelen in BTG-BTL overgenomen voor € 38.231.

www.btg-btl.com/en/company/projects/empyro

Brouwer Biocentrale B.V.

Aan het einde van het derde kwartaal sloten we een participatie- en aandeelhoudersovereenkomst met Brouwer Biocentrale B.V. voor een hoogwaardige houtverbrandingsinstallatie. Met deze installatie willen de initiatiefnemers een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de naastgelegen kaasfabriek van FrieslandCampina. De installatie verbrandt houtsnippers: restafval dat bijvoorbeeld overblijft na het snoeien van bomen langs snelwegen en op middenbermen. Daardoor produceert zij warmte en elektriciteit. Met de geproduceerde warmte wordt droge stoom geleverd aan de kaasfabriek. Doordat de warmte aardgas vervangt, kan de fabriek op duurzame manier kaas maken. EFO heeft een initieel investeringsbedrag van € 1.500.001 aan Brouwer Biocentrale B.V. ge-committeerd. De eerste tranche van € 500.001 is gestort. De rest van het bedrag is gekoppeld aan mijlpalen en wordt in twee gelijke tranches van € 500.000 gestort.

www.brouwerbiocentrale.nl

Energiefonds Overijssel investeert in Brouwer Biocentrale

Energiefonds Overijssel investeert in het nieuwe bedrijf Brouwer Biocentrale B.V. voor de bouw van een grote biocentrale met houtverbrandingsinstallatie in Balkbrug, Overijssel. Met de installatie willen de initiatiefnemers een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de naastgelegen kaasfabriek van FrieslandCampina. De biocentrale gaat houtsnippers verbranden, zoals restafval dat overblijft na het snoeien van bomen langs snelwegen en op middenbermen. Dit hout wordt op een heel efficiënte manier verstoekt.

“In Balkbrug wordt druk gebouwd aan de verbrandingsinstallatie van Brouwer Biocentrale B.V. In november kunnen we de eerste groene energie leveren. Balkbrug wordt “groen” en Friesland Campina verduurzaamt enorm. Zonder de inzet van Energiefonds Overijssel was dit niet mogelijk geweest. Energiefonds Overijssel heeft in ons geparticipeerd en leningen verstrekt om dit mooie project te realiseren”

Henk Brouwer, directeur Brouwer Biocentrale B.V.

Brouwer Biocentrale B.V. gaat centrale warmte en elektriciteit produceren. De warmte gaat als droge stoom naar de kaasfabriek om het aardgas te vervangen: 55.000 ton stoom vervangt de 5,5 miljoen m³ gas die FrieslandCampina jaarlijks verstoekt. Daardoor kan de fabriek op duurzame manier kaas maken. In de toekomst kan een deel van de capaciteit van de installatie ook worden ingezet voor andere lokale warmteprojecten. De groene stroom die de biocentrale opwekt, is genoeg voor ruim duizend huishoudens.

**-55 miljoen m³
gas per jaar**

Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is actief in Drenthe en Overijssel. Het Waterschap investeert in een nieuwe slibvergistingsinstallatie waar een nieuwe vergistingstechniek wordt toegepast: thermische drukhydrolyse. De totale investering bedraagt € 24 miljoen. We hebben in het tweede kwartaal van 2016 een vijftienjarige lening van € 15 miljoen aan het Waterschap verstrekt. Het project levert vijftig tijdelijke en vijf structurele arbeidsplaatsen op. Het totaal verwachte energierendement is 92 TJ per jaar.

www.vechtstromen.nl

**50 tijdelijke en
5 structurele
arbeidsplaatsen**

92 terajoule
energiebesparing per jaar

Energiefabriek Hengelo

Op 14 oktober 2016 tekenden de partners de lening van Energiefonds Overijssel voor Energiefabriek Hengelo.

Energiefabriek Hengelo is een project van waterschap Vechtstromen. Het doel van het project is energie winnen uit afvalwater. Hoe gaat dat in zijn werk? De Energiefabriek zuivert het rioolwater. In het slib dat na de zuivering overblijft, bevinden zich veel waardevolle stoffen. Daaruit wordt energie gehaald dankzij een slimme combinatie van bestaande en nieuwe technieken, met name thermische-drukhydrolyse. De hoeveelheid gewonnen energie is acht maal zo groot als nodig is voor de rioolwaterzuivering. Zo produceert Energiefabriek Hengelo een 'energieoverschot' dat overeenkomt met het energieverbruik van circa 3500 huishoudens op jaarbasis. Energiefonds Overijssel financiert Energiefabriek Hengelo voor 15 miljoen euro.

De partners zijn: provincie Overijssel, gemeente Hengelo, Bio-energiecluster Oost Nederland, waterschap Vechtstromen en Energiefonds Overijssel. Op de achtergrond staat de thermische-drukhydrolyse-installatie van Energiefabriek Hengelo.

“ Samen met provincie Overijssel werkt waterschap Vechtstromen aan het realiseren van een energieleverende rioolwaterzuivering. Dit doen we door het combineren van innovatieve technieken met bewezen vergistingsmethoden. Met de bijdrage van het Energiefonds Overijssel wordt realisatie van de zogenoemde Energiefabriek op de rioolwaterzuivering in Hengelo versneld mogelijk”.

Roel van der Veen, dagelijks bestuurslid waterschap Vechtstromen.

De nieuwe gashouder van Energiefabriek Hengelo op de rioolwaterzuivering.

S4 Ancillary Services I B.V.

Eind 2016 ondertekenden S4 Energy Nederland en Energiefonds Overijssel de overeenkomst voor de investering in vernieuwende technologie om reservevermogen aan TenneT te leveren. De nieuwe installatie helpt om de balans op het elektriciteitsnetwerk van TenneT te garanderen door primair reservevermogen aan te bieden. Dat is de reservecapaciteit die de netbeheerder nodig heeft om frequentieschommelingen in het transportnet op te vangen die ontstaan door verschillen tussen vraag en aanbod van elektriciteit. Deze verschillen – ofwel: de onbalans – worden steeds groter naarmate er meer duurzame en decentrale energiebronnen komen, zoals zonne- en windenergie. Daarmee groeit de behoefte aan deze snel reagerende reserves. De nieuwe installatie bestaat uit batterijen en KINEXT-opslagunits. De installatie is efficiënt en kan zeer snel vermogen bijschakelen of juist afnemen. Het totaal gecommitteerde eigen vermogen van EFO-I, € 900.001, is al in 2016 helemaal uitgeboekt. Energiefonds Overijssel investeert ook met een lening. Deze wordt begin 2017 afgerond. Het project levert vijf structurele arbeidsplaatsen op. Het totaal verwachte energierendement bedraagt 105 TJ per miljoen euro per jaar.

www.s4-energy.com

“Het opslaan van energie op alle tijdschalen is noodzakelijk in de transitie naar een duurzame energievoorziening.”

Ad van Wijk, adviescommissie, hoogleraar Future Energy Systems

“Energiefonds Overijssel heeft dit project mogelijk gemaakt door in te stappen als medeaandeelhouder en financier. Het is ontzettend fijn om te ervaren dat de mensen achter het fonds zich écht als partner opstellen en ons met gezonde doortastendheid en pragmatisme ondersteunen daar waar ze kunnen.”

Dominique Becker Hoff,
directeur S4 Energy B.V.

Stichting Viaa – Gereformeerde Hogeschool Zwolle

Stichting Viaa (hierna genoemd Viaa) is een hogeschool met die in 2015 circa 1615 leerlingen telde. Het schoolgebouw is in eigendom en dateert uit 1968. Viaa gaat voor circa € 8.000.000 het gebouw renoveren. Het doel van de renovatie is verduurzaming. Viaa vernieuwt de installaties en voert isolatiemaatregelen uit. Na de renovatie maakt het energielabel een sprong van G naar A. Het fonds heeft een vijftienjarige lening van € 8.000.000 verstrekt. Dit bedrag is uitgeboekt op depot. De renovatie levert vijftig tijdelijke arbeidsplaatsen op. Het energie effect is 1,1 TJ per miljoen euro per jaar.

www.viaa.nl

“Energiefonds Overijssel stimuleert het gebruik van duurzame energie in de provincie. De energieverbetering die Hogeschool Viaa met de verbouwing realiseert is bijzonder groot. Energiefonds Overijssel draagt daarom graag bij aan dit project”,

Bas-Jan Blom,
Directeur Energiefonds Overijssel

“Met het vernieuwde gebouw openen we een venster naar de samenleving. Als Hogeschool Viaa zijn we gespecialiseerd in het werken met mensen. Wij leiden studenten op die als leerkracht, hulpverlener, pastoraal werker of verpleegkundige van betekenis willen zijn voor andere mensen. In het ontwerp voor de nieuwe gevel laten wij zien hoe studeren, opleiden en onderzoek in de praktijk vorm krijgt. Ik ben erg te spreken over het definitieve ontwerp en zie uit naar het moment dat we het vernieuwde gebouw in gebruik kunnen nemen”,

Bert-Jan Jonker,
Manager facilitaire organisatie

Financieringen via een volloopvehikel

In 2016 kregen OrangeGas Overijssel B.V., Wocozon B.V., BeGreen Overijssel B.V. en PV Energie Finance Holding B.V. (Zonnegilde) een (volgende) financiering uit het zogenaamde volloopvehikel. Dit houdt in dat vanuit een project-bv, ook wel special purpose vehicle (SPV) genaamd, een eerste project wordt gefinancierd. Onderdeel van de structuur is dat het fonds al gecommitteerd is voor (conditionele) financiering voor toekomstige projecten. Zo kunnen ondernemers op basis van vooraf overeengekomen voorwaarden compleet gefinancierde technologie en/of projecten aanbieden aan hun klanten. Het vehikel kan bij Energiefonds Overijssel zowel vreemd als eigen vermogen ophalen.

www.orangegas.nl

“Mede dankzij de financiering van Energiefonds Overijssel kunnen we versneld ons groengas-netwerk in Overijssel uitrollen. We hebben het fonds als een professionele, betrouwbare partner leren kennen.”

Pelle Schlichting,
directeur OrangeGas

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
17 okt 2016

Terechte trots van @OrangeGas Eén van onze participaties @EnergiefondsOV @NEOverijssel #fdgazellen #duurzaam #biogas #groengas

Verstrekke committeringen in 2016

Groengas Twenterand B.V. i.o.

Het fonds financiert een monovergistingsinstallatie met opwerkingsinstallatie op het terrein van Maatschap Folbert, een houderij van rosé vleeskalveren. De mest is afkomstig van Maatschap Folbert zelf. Leverancier is HoSt, een ontwikkelaar van bio-energiesystemen. Het is een dertienjarige lening van € 1.098.750. Het project levert twee tijdelijke en circa één vaste arbeidsplaats op. Het energie-effect is 6,9 TJ per miljoen euro per jaar. Het financieringscontract is het derde kwartaal ondertekend; de financiering is in het vierde kwartaal op depot uitgeboekt.

Twents Renewable Fund B.V. (HoSt B.V.)

HoSt is een gerenommeerde leverancier van bio-energiesystemen. HoSt bouwt drie projecten voor haar klanten in Overijssel. Daarnaast wil HoSt op zijn eigen terrein een eigen monovergistingsinstallatie met opwekkingsinstallatie bouwen. Dit valt onder de 100%-dochteronderneming Twents Renewable Fund B.V. De installatie wordt als demo-opstelling neergezet, maar levert natuurlijk tevens een goed rendement. Het gas dat uit kalverenmest wordt gemaakt, wordt ingevoerd in het gasnet. De 12,5-jarige lening bedraagt € 1.113.750. Het project levert twee tijdelijke en een halve vaste baan op. Het energie-effect is 8,2 TJ per miljoen euro per jaar. De lening is in het vierde kwartaal op depot uitgeboekt.

HoSt bouwt vier mestvergisters

Het Enschedese bedrijf HoSt ontwerpt, bouwt en onderhoudt biogasinstallaties voor boerderijen en industrieën. HoSt heeft al tientallen biogasinstallaties ontworpen en gebouwd door heel Europa. Daaronder zijn mono-mestvergisters: installaties die uitsluitend mest vergisten en dat doen op kleine schaal, ter plekke op de boerderij.

Energiefonds Overijssel financierde de bouw en installatie van de eerste vier monovergisters in Overijssel. Deze werken de mest van boeren uit de omtrek via een innovatieve gasbehandelingstechniek op tot groen gas met aardgaskwaliteit, ook wel biomethaan genoemd. Dit hoogwaardige groene gas wordt direct geleverd aan het aardgasnetwerk. De stroom voor de monovergisters is duurzaam opgewekt.

Dit zijn de voordelen voor het klimaat:

- Ongeveer driehonderd koeien leveren circa 10.000 m³ mest. Daarvan wordt 300.000 m³ aardgas gemaakt. Dit staat gelijk aan het gasverbruik van tweehonderd doorsneewoningen. Hierdoor wordt jaarlijks 600 ton CO₂-emissie vermeden.
- De mest gaat direct uit de stallen naar de vergister. Daardoor wordt 60.000 m³ methaanemissie vermeden, evenveel als 450 ton CO₂-emissie.

De totale CO₂-emissie in de melkvee keten wordt hierdoor met bijna 40 procent verminderd.

Belangrijke ondersteuning

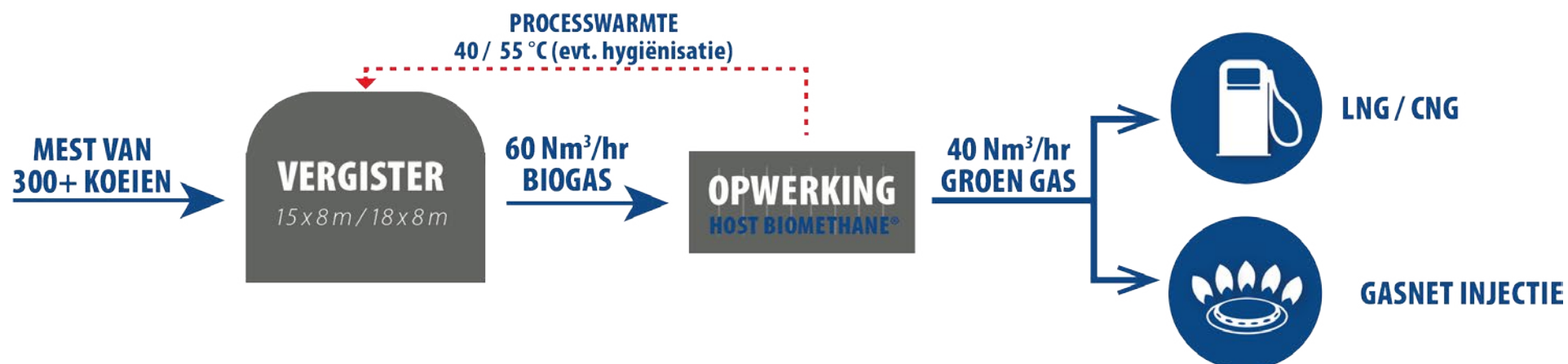
Dat de eerste vier projecten in Overijssel worden gebouwd, komt vooral door het stimulerende beleid van de Provincie. “Deze ondersteuning is essentieel.” zegt directeur Herman Klein Teeselink van HoSt. “De eerste installaties zijn het moeilijkst te financieren en meestal ook iets duurder. De financiële ondersteuning van de Energiefonds Overijssel heeft dat kunnen overbruggen. Als er eenmaal meer installaties staan, volgt de rest vanzelf. Zeker als boeren zich realiseren dat ze dit ook samen kunnen doen en ieder 40.000 euro per jaar kunnen overhouden.”

Ook Friesland Campina ziet het belang van deze vergisting.

“Voor onze klanten wordt een lage CO₂-voetafdruk steeds belangrijker”, aldus directeur Ignas de Grefte van Campina.

Belangrijk voor de financiering van duurzame energie is dat er voor mestvergisting € 150 miljoen subsidie beschikbaar is gesteld bij de Stichting Duurzame Energieproductie (SDE+). Naar aanleiding hiervan is in oktober 2016 de coöperatie Jumpstart van start gegaan. Doel van dit initiatief is om de komende twee jaar in totaal tweehonderd mestvergisters bij zuivelboeren te bouwen. Hierbij is HoSt als turnkey-leverancier betrokken vanwege zijn vooruitstrevende technologie.

www.host.nl/nl

PM Investment B.V. (PMI)

PM Investment B.V. heeft een vijftienjarige lening van € 2.292.078 ontvangen voor de bouw en exploitatie van meerdere zonnepaneleninstallaties. Het project levert een halve vaste en twee tijdelijke voltijdbanen op. De jaarlijkse besparing is 8,22 TJ per miljoen euro per jaar. Het fonds heeft zich in het vierde kwartaal van 2016 aan de lening gecommitteerd.

Broekhuis Koegas B.V. i.o.

Broekhuis Koegas B.V. gaat een monovergister met opwerkingsinstallatie bouwen bij melkveehouder Broekhuis in Deurningen. HoSt levert de installatie. Het geproduceerde gas wordt ingevoerd in het gasnet. De dertienjarige lening bedraagt € 1.005.000. Het project levert een halve vaste en twee tijdelijke banen op, en heeft een energie-effect van 10 TJ per miljoen euro per jaar.

Woningabonnement (WOAB) Overijssel B.V. (i.o)

Woningabonnement (WOAB) gaat ruim zevenhonderd woningen in Overijssel energetisch renoveren. Het maakt daarbij gebruik van abonnementen die gebruikers kunnen afnemen voor tien, vijftien of twintig jaar. WOAB heeft een proef gedaan met dertien woningen en daarop zijn businesscase gebaseerd. Het neemt aan dat vrije kasstromen gebruikt zullen worden voor additionele renovaties.

Energiefonds Overijssel financiert WOAB voor 4,8 miljoen met een lening en neemt deel door de inbreng van 600.000 euro aan risico-dragend vermogen.

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV

26 jan 2016

Energetisch renoveren cq woning #verduurzamen? Vanaf nu mogelijk ism WOAB en @energiefondsOV @NEOverijssel

De energetische renovatie houdt onder meer in: isolatie, plaatsing van zonnepanelen en vervanging van energieverslindende apparatuur. De totale financieringsbehoefte is € 6.000.000. Het fonds voorziet in tachtig procent (€ 4.800.00) van de financieringsbehoefte met een lening met een looptijd van vijftien jaar (na trekking van de tranches). De lening wordt begin 2017 afgerond. Door inbreng van eigen vermogen en een converteerbare lening van € 600.000 verkrijgt het fonds de helft min één van de gewone aandelen. WOAB Participaties B.V. brengt € 600.000 in en verkrijgt daarmee de helft plus één van de gewone aandelen. De participatie-overeenkomst is eind 2016 getekend. De financial close vond begin 2017 plaats.

www.woab.info

Exit Holland Eco Finance B.V

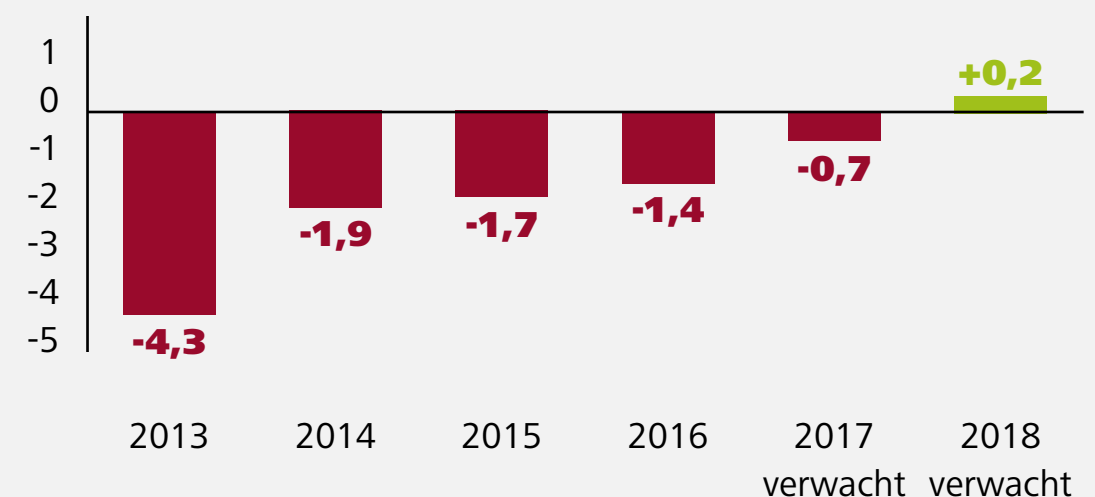
Energiefonds Overijssel heeft medio december de vaststellingsovereenkomst getekend voor de verkoop van haar participatie met een balanswaarde van € 132.001 in Holland Eco Finance aan de overige aandeelhouders voor een bedrag van € 165.000 verminderd met een overeen te komen korting. De formele afhandeling zal begin 2017 plaatsvinden. Dit is de eerste exit die Energiefonds Overijssel realiseert. Holland Eco Finance gaat zijn aanbod uitbreiden over heel Nederland. Dat was een van de redenen dat Energiefonds Overijssel zijn participatie verkocht, want het fonds is alleen actief in de provincie Overijssel. De andere reden is dat Holland Eco Finance inmiddels in staat is zelfstandig door te gaan. Energiefonds Overijssel kan de geïnvesteerde euro's op termijn opnieuw investeren in bedrijven en projecten die de financiering beter kunnen benutten. Holland Eco Finance helpt sinds september 2014 publieke instellingen, scholen, verenigingen, stichtingen en bedrijven in Overijssel energie besparen. Onder meer de stadions van PEC Zwolle, Heracles Almelo en Go Ahead Eagles te Deventer zijn met hulp van Holland Eco Finance energiezuinig verbouwd.

HOLLAND **ECO** FINANCE
SPAREN ZONDER BETALEN

Financiële prestaties

De portefeuille van uitstaande leningen leverde in 2016 € 1,8 miljoen aan rente-inkomsten op. De kosten bedroegen € 3,2 miljoen. Het nettoresultaat komt daarmee op € 1,4 miljoen negatief, wat leidt tot een cumulatief resultaat van € 9,3 miljoen negatief. In de opbouwperiode van het fonds, de 'volloopfase', zijn de inkomsten nog ontoereikend om de kosten te dekken. Over de afgelopen vier jaar namen de inkomsten toe, terwijl de kosten daalden. Daarmee worden de negatieve resultaten steeds minder negatief. We voorzien dat het fonds in 2018 het break-evenpoint zal bereiken, nadat het vrijwel is volgelopen. We verwachten vanaf dat moment te gaan inlopen op het tekort. Wanneer het fonds het break-evenpoint bereikt, wordt beïnvloed door het tempo van de uitzettingen en kostenbeheersing. De kosten zijn lager uitgevallen dan begroot doordat we de middelen efficiënt hebben ingezet. Op het gebied van communicatie hebben we, net als in voorgaande jaren, effectief aangehaakt bij activiteiten van anderen en scherp gebudgetteerd op activiteiten die we zelf organiseerden. Extern advies, bijvoorbeeld voor due-diligenceonderzoek, wordt bij succesvolle financieringen door de aanvragers zelf betaald.

Jaarlijkse saldo (in miljoenen €)

Marketing en acquisitie

Kernelementen voor de pijplijn zijn vergroting van de instroom en versneling van de doorstroom. Het laatste betekent dat de aanvragers ondersteuning wordt aangeboden bij het opwaarderen van hun aanvraag. Dit kan hulp zijn om de businesscase te verbeteren of bemiddeling bij het aantrekken van co-financiers. We zien dat deze aanpak zijn vruchten afwerpt.

Om de instroom te vergroten stemmen we enerzijds de voorwaarden van Energiefonds Overijssel beter af op de markt en op de wensen van de (potentiële) klanten. Anderzijds bewerken we proactief de markt. Dit doen wij op basis van een analyse en prioritering van de verschillende marktsegmenten en de partijen die daarin opereren. In eerste instantie hebben we de meest kansrijke sectoren en potentiële klanten benaderd. Om de doelstellingen op het gebied van maatschappelijk rendement te behalen is het van groot belang dat er biomassaprojecten worden gerealiseerd. In die sector zijn de risico's echter hoog, terwijl vraag en aanbod slecht op elkaar zijn afgestemd. We onderzoeken hoe we de keten kunnen verbeteren om ook in deze sector succesvol te kunnen financieren en investeren. We zien kansen in monovergisting.

"Ondernemen is vooruitzien en daarbij hoort een goed businessplan"

Juul Vaandrager, lid Advies
Commissie Energiefonds Overijssel

We denken dat we de markt beter en vooral efficiënter kunnen bedienen door meer gestandaardiseerde producten aan te bieden. In samenwerking met de provincie Overijssel ontwikkelen we daarom een standaard voor het opzetten van een Publieke Energy Service Company (P-ESCo). We hopen dat bundeling in een P-ESCo de schaal van projecten vergroot en tevens de risico's spreidt, zodat co-financiers gemakkelijker instappen. Vooralsnog reageert de markt enthousiast. In 2017 moet dit tot resultaten leiden.

Risicobeleid

De beheerder houdt toezicht op de financiële en operationele risico's. Deze zijn tevens beschreven in het jaarplan. Alle operationele processen zijn beschreven en de verantwoordelijkheden zijn belegd. Het gangbare risicobeleid van de beheerder wordt gevolgd en is geoperationaliseerd met behulp van een risico-selfassessment. Dit wordt jaarlijks geactualiseerd. Risico's en bijbehorende maatregelen zijn opgenomen in een matrix. De risico's van de portefeuille worden regulier beoordeeld, bijvoorbeeld via revisies, het beoordelen van de jaarstukken en/of via deelname aan de aandeelhoudersvergaderingen.

Voor Energiefonds Overijssel zijn de volgende risico's geïdentificeerd: marktrisico, renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, verhandelbaarheidsrisico en uitbestedingsrisico.

- **Marktrisico**

Het marktrisico is het risico dat de hele markt of een categorie van activa daalt, waardoor de prijs en de waarde van de activa in portefeuille kunnen worden beïnvloed. Het marktrisico is hoog doordat de activiteiten van Energiefonds Overijssel zijn beperkt tot de provincie Overijssel en doordat de portefeuille nog niet gespreid is. Naarmate de portefeuille voller wordt, neemt dit risico iets af, maar het blijft hoog.

- Renterisico

Het renterisico is het risico dat de marktwaarde van de uitstaande leningen verandert door een verandering van de marktrente. Aangezien de intentie is dat het fonds de leningen gedurende de gehele looptijd behoudt, worden alle leningen op geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Hierdoor is het renterisico gering.

Voor Energiefonds Overijssel geldt bovendien niet de marktrente als referentie, maar het streefrendement van 2% gedurende de looptijd van het fonds. Het renterisico is beperkt door de lange rentevaste periode van de bestaande leningen: voor woningcorporaties maximaal vijftien jaar en voor overige leningen maximaal tien jaar, uitgezonderd leningen aan Wocozon Overijssel B.V. en aan Zonnegilde.

- Kredietrisico

Het kredietrisico, ook wel debiteurenrisico genoemd, bestaat vooral uit het risico van een verandering in de kasstromen bij de leningnemer. Het totale kredietrisico op de portefeuille is laag doordat een groot gedeelte van de portefeuille is gegarandeerd. Alle financieringen aan woningcorporaties zijn gegarandeerd. Het kredietrisico vergt aandacht omdat het doel van het fonds is om juist innovatieve projecten te financieren. Deze projecten hebben vaak een hoger risicoprofiel. Het risico wordt beperkt door de kredietwaardigheid van de tegenpartij zorgvuldig te beoordelen, door de hoogte van de kredieten te maximeren en garanties te vragen.

- Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is klein door een langlopende lening en garantie van de provincie Overijssel, en door een lening voor werkkapitaal van ASN Bank.

- Verhandelbaarheidsrisico

Het verhandelbaarheidsrisico is groot doordat de leningen en participaties beperkt verhandelbaar zijn. De impact hiervan is gering omdat het niet de intentie is om op korte termijn de leningen en participaties te verhandelen.

- Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico van de continuïteit van de bedrijfsvoering, de integriteit en/of de kwaliteit van de dienstverlening. Dit risico wordt beperkt door te werken met mandaten en dienstverleningsovereenkomsten, periodieke overleggen, periodieke verslaggeving en monitoring.

Het is niet alleen essentieel om de risico's te mitigeren, maar ook om adequaat te reageren als de risico's zich in de praktijk voordoen. De beheerder is hiertoe goed geëquipeerd vanuit zijn ervaring, de inrichting van de organisatie, goede, constante monitoring en het vermogen om snel te reageren en aanpassingen te doen.

Klanttevredenheid

Energiefonds Overijssel wil (potentiële) klanten zo goed mogelijk bedienen. Het is daarom belangrijk om tijdig knelpunten te signaleren en verbeteringen aan te brengen in het proces of in de klantrelatie. Dit is een voortdurend aandachtspunt voor de accountmanagers. We hebben op drie momenten belangrijke bijstellingen gedaan.

- Aanloopfase

In de aanloopfase van het fonds hadden we veel aandacht voor verfijning van de procedures op basis van de ervaringen en contacten van de accountmanagers, en van gevraagde en ongevraagde feedback.

- Evaluatie

Eind 2014 is een evaluatie van Energiefonds Overijssel uitgevoerd in opdracht van de provincie Overijssel. Daarin zijn ook bevindingen van klanten opgenomen.

- Onderzoek woningcorporaties

In 2015 hebben we onderzoek gedaan bij de woningcorporaties. De woningcorporaties zijn tevreden over de doorlooptijd. Zij zijn in het algemeen te spreken over de service en de leningsvoorwaarden (rente, looptijd, aflossing, omvang), met uitzondering van de rente. De commerciële waarde van het fonds was voor de woningcorporaties daarom beperkt. Het fonds had wel een rol als aanjager voor verduurzaming van het woningbestand.

In de eerste helft van 2016 is een onderzoek gedaan bij zeven bedrijven die een financiering hebben gekregen voor activiteiten op het terrein van zonne-energie. De belangrijkste resultaten zijn:

- De ondernemers waarderen de begeleiding die ze krijgen van het fonds, ook na de financial close.
- Zij ervaren de criteria voor leningen en participaties als redelijk. De uitwerking daarvan in de praktijk zien sommige ondernemers echter als complex, star en bewerkelijk.
- De commerciële waarde van het fonds was voor de ondernemers goed.
- Door het directe contact met de accountmanagers zijn intake- en aanvraagformulieren in veel gevallen niet gebruikt. Snel contact wordt als prettig ervaren.
- Het fonds heeft toegevoegde waarde doordat het zowel eigen als vreemd vermogen aanbiedt.
- De doorlooptijd en het verwachttingsmanagement zijn voor verbetering vatbaar.
- De combinatie van een marktpartij (beheer) en een overheid (eigenaar) maakt het fonds een sterk merk.

Markt

De prijs van (grijze) energie daalt, terwijl de economie nog zwak is. Daardoor ontwikkelt de duurzame-energiemarkt zich uiterst traag.

De SDE+-subsidie in het laatste kwartaal van 2014 was vooral voor zonne-energieprojecten erg gunstig. In 2015 heeft dit veel aanvragen voor Energiefonds Overijssel opgeleverd. In 2016 zagen we hier nog een uitloop van. In 2016 zijn er twee SDE+-rondes geweest die ook voor Energiefonds Overijssel weer nieuwe kansen opleveren in 2017. Energiefonds Overijssel heeft in 2016 middelen ingezet om kansrijke projecten verder te ontwikkelen.

Innovatieve ondernemingen en energieprojecten die een aanvraag doen voor een participatie bij Energiefonds Overijssel, hebben vaak veelbelovende perspectieven. Doorgaans kloppen zij ook in een heel vroege fase aan bij het fonds. Dit vraagt om veel ondersteuning, met langere doorlooptijden als gevolg. Energiefonds Overijssel heeft in 2016 de mogelijkheden

PM Energie

@pmenergie
30 mrt2016

Zonnepanelen leasen nu mogelijk voor deelnemers PM Energie door samenwerking met @ProvOverijssel @EnergiefondsOV

onderzocht om innovatieve ondernemingen en energieprojecten te helpen met de doorontwikkeling van hun businessplan. Daardoor zouden zij op korte termijn in aanmerking voor financiering kunnen komen.

We zagen kansen in de bundeling van kleinere, decentrale projecten. Daartoe ontwikkelen we structuren en vehikels waarmee initiatiefnemers van energieprojecten met eigen vermogen een bundeling tot stand kunnen brengen. Dit moet uiteindelijk leiden tot voldoende schaalgrootte om in aanmerking te komen voor vreemd vermogen van Energiefonds Overijssel. Initiatiefnemers van duurzame-energieprojecten ervaren vaak de klassieke 'kip-ei-problematiek' bij het aantrekken van financiering en het zekerstellen van de eerste projecten. Bij nagenoeg alle duurzame-energie technologieën zien we de tendens deze problematiek te doorbreken door 'gefinancierde' vehikels op te zetten. Deze stellen ondernemers in staat projecten te realiseren binnen duidelijk overeengekomen kaders en afspraken. In 2016 bleek deze aanpak effectief.

Vooruitzichten 2017

Het aanbod in de markt van projecten voor duurzame energie en energiebesparing blijft zich ook in 2017 gestaag ontwikkelen. In het begin van 2017 hopen we bijna € 17 miljoen aan reeds goedgekeurde aanvragen om te zetten in contracten. We verwachten in 2017 uiteindelijk te eindigen op € 175 miljoen uitgezette middelen. We reserveren € 25 miljoen voor vervolffinancieringen. De portefeuille zal met deze toevoegingen renteinkomsten van ongeveer € 2 miljoen genereren. De geraamde kosten voor 2017 zijn € 4,2 miljoen.

Zwolle, 16 maart 2017

Directie Energiefonds Overijssel I B.V.

Jeroen Klaasse

@JeroenKlaasse

10 okt 2016

Mooie kinderlogica: het moet toch elke dag 'Dag van de duurzaamheid' zijn en niet maar 1x per jaar...
#dvdd16

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV

10 okt 2016

Energie opwekken uit mest heeft de toekomst in Overijssel @NEOverijssel laten zich informeren @HoST_bioenergy
#dvdd2016 @yrgenda

Historisch overzicht portefeuille per 31-12-2016 (in €)

A Portefeuilleoverzicht uitgeboekte posten

Naam organisatie	Energiesoort	Participaties	Leningen		Totaal
			Converteerbaar	Regulier	
De Woonplaats	Energiebesparing			8.010.000	8.010.000
Stg. Woonbedrijf Ieder1	Energiebesparing			1.650.000	1.650.000
RK Woningstichting Ons Huis	Energiebesparing			7.105.000	7.105.000
Stichting Wonen Delden	Energiebesparing			540.000	540.000
Stichting Woonconcept	Energiebesparing			2.290.000	2.290.000
Woningstichting SWZ	Energiebesparing			5.382.000	5.382.000
Woningstichting Openbaar Belang	Energiebesparing			1.800.000	1.800.000
Stichting DeltaWonen	Energiebesparing			8.300.000	8.300.000
Stichting Domijn	Energiebesparing			10.750.000	10.750.000
Stichting Mijande Wonen	Energiebesparing			3.680.000	3.680.000
Woningstichting Rentree	Energiebesparing			2.920.000	2.920.000
Salland Wonen	Energiebesparing			3.860.000	3.860.000
Stichting Wetland Wonen	Energiebesparing			2.370.000	2.370.000
Woningstg. Welbions Hengelo	Energiebesparing			16.180.000	16.180.000
Woonbeheer Borne (Welbions)	Energiebesparing			1.680.000	1.680.000
Viverion	Energiebesparing			3.570.000	3.570.000
BTG Bioliquids B.V.	Energieopwekking	870.894	88.521		959.415
Empyro B.V.	Energieopwekking	1.000.000	304.167	3.800.000	5.104.167
OrangeGas Overijssel B.V.	Energieopwekking	332.500		1.560.000	1.892.500
Sportbedrijf Deventer	Energiebesparing			1.200.000	1.200.000
Triple Groen B.V.	Energieopwekking			1.148.000	1.148.000
Holland Eco Finance B.V.	Energiebesparing	132.001			132.001
Wocozon Overijssel B.V.	Energieopwekking	471.875		2.876.250	3.348.125
Solease Overijssel B.V.	Energieopwekking	15.912		1.949.696	1.965.608
Boeren met Zon B.V.	Energieopwekking	47.902		1.080.000	1.127.902
Warehouses De Pauw CVA	Energieopwekking			3.400.000	3.400.000
PV Energie Finance Holding	Energieopwekking	411.766		9.911.000	10.322.766
PM Investment B.V.	Energieopwekking	152.726			152.726
Brouwer Biocentrale B.V.	Energieopwekking	500.001			500.001

Waterschap Vechtstromen	Energieopwekking			15.000.000	15.000.000
S4 Ancillary Services B.V.	Energiebesparing	900.001			900.001
BeGreen Overijssel B.V.	Energieopwekking	246.001			246.001
Stichting VIAA	Energiebesparing			8.000.000	8.000.000

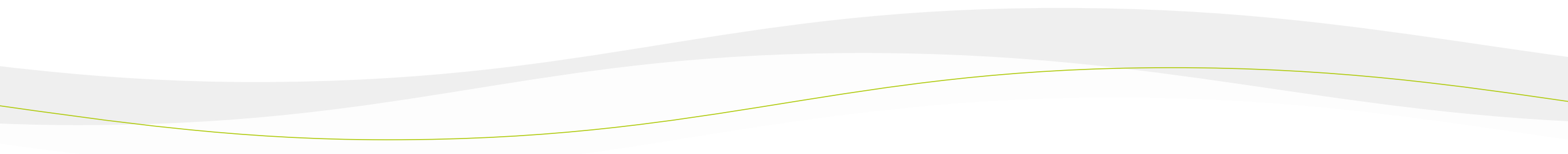
Totaal A		5.081.579	392.688	130.011.946	135.486.213
-----------------	--	------------------	----------------	--------------------	--------------------

B Portefeuilleoverzicht gecommitteerde posten

Naam organisatie	Energiesoort	Participaties	Leningen		Totaal
			Converteerbaar	Regulier	
OrangeGas Overijssel B.V.	Energieopwekking	187.500			187.500
Solease Overijssel B.V.	Energieopwekking	272.650			272.650
Boeren met Zon B.V.	Energieopwekking	91.568			91.568
BeGreen Overijssel B.V.	Energieopwekking	253.999			253.999
PV Energie Finance Holding B.V.	Energieopwekking	364.238			364.238
PM Investment B.V.	Energieopwekking	134.668		2.292.078	2.426.746
Twents Renewable Fund B.V. (HoSt)	Energieopwekking			1.113.750	1.113.750
Brouwer Biocentrale B.V.	Energieopwekking	1.000.000		2.840.000	3.840.000
Groengas Twenterand B.V.	Energieopwekking			1.098.750	1.098.750
Broekhuis Koegas B.V.	Energieopwekking			1.005.000	1.005.000
Woningabonnement Overijssel B.V.	Energiebesparing	600.000			600.000

Totaal B		2.904.623	–	8.349.578	11.254.201
-----------------	--	------------------	----------	------------------	-------------------

Totaal A + B		7.986.202	392.688	138.361.524	146.740.414
---------------------	--	------------------	----------------	--------------------	--------------------

Geconsolideerde jaarrekening 2016

Energiefonds Overijssel I B.V.

Geconsolideerde balans

Voor winstbestemming en in € 1.000

Toelichting 31-12-2016 31-12-2015

Activa

Financiële vaste activa

Participaties	(A)	4.831	2.244
Leningen	(B)	129.732	90.707

134.563 92.951

Vlottende activa

Vorderingen	(C)	724	1.076
Liquide middelen	(D)	23.984	14.920

24.708 15.996

Totale activa

159.271 108.947

Passiva**Eigen vermogen**

	(E)		
Geplaatst kapitaal		—	—
Overige reserves		(7.924)	(6.223)
Onverdeeld resultaat		(1.420)	(1.701)
		(9.344)	(7.924)

Langlopende schulden

Lening Provincie Overijssel	(F)	137.178	102.481
Lening ASN Bank N.V.	(G)	11.880	10.630
		149.058	113.111

Kortlopende schulden

Bouwdepots leningen	(H)	18.695	2.962
Overige schulden	(I)	862	798
		19.557	3.760

Totale passiva**159.271** **108.947**

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

Alle bedragen in € 1.000

	Toelichting	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Opbrengsten uit beleggingen			
Niet-gerealiseerde waarde-veranderingen van participaties		–	(250)
Rente leningen		1.783	1.502
		1.783	1.252
Kosten			
Beheervergoeding	(J)	(2.462)	(2.404)
Overige kosten	(K)	(599)	(399)
		(3.061)	(2.803)
Rentelasten		(142)	(150)
Resultaat voor belasting		(1.420)	(1.701)
Belasting	(K)	–	–
Nettoresultaat		(1.420)	(1.701)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Alle bedragen in € 1.000

	Toelichting	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat		(1.420)	(1.701)
Aanpassingen om resultaat aan te sluiten op de door de beleggingsactiviteiten gegenereerde kasstroom:			
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen van participaties		–	250
Mutatie vorderingen		352	(611)
Mutatie kortlopende schulden		64	(30)
Nettokasstroom uit operationele activiteiten		(1.004)	(2.092)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Aankoop participaties		(2.587)	(539)
Verstrekke leningen		(39.025)	(9.190)
Mutaties bouwdepots leningen		15.733	2.962
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten		(25.879)	(6.767)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Ontvangsten uit leningen van de Provincie Overijssel		34.697	9.870
Ontvangsten uit lening ASN Bank		1.250	2.500
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten		35.947	12.370
Nettokasstroom gedurende de periode		9.064	3.511
Liquide middelen aan het begin van de periode		14.920	11.409
Liquide middelen aan het einde van de periode	(D)	23.984	14.920
Samenstelling liquide middelen			
Banktegoeden		23.984	14.920
Totaal liquide middelen	(D)	23.984	14.920

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
12 dec 2016

Afgelopen donderdag ons laatste teamoverleg van 2016. Trots kijken we terug op een mooi en succesvol jaar @NEOverijssel

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
2 sep 2016

Financiering @Vechtstromen @NEOverijssel toename productie biogas en vermindering CO₂

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
1 jun 2016

Bezoek onze collega's van @EnergiefondsOV en vraag naar de financiële mogelijkheden tijdens @XIC2016 @NEOverijssel

BTG Bioliquids

@BTG_BTL
19 apr 2016

Overijssel staat voor duurzame energie. Trots dat @Empyro1 ook in jaarverslag staat. Mooie samenwerking in Overijssel

Erik Lievers

@ErikLievers
17 jun 2016

Bij het bedrijf Impakt in Kampen zojuist ruim 1300 zonnepanelen 'in werking gesteld'. Mede dankzij Energiefonds.

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
18 jun 2016

Mooie opening zonnestelsysteem Impact Kampen ism @Zonnegilde @EnergiefondsOV #zonnepanelen @ErikLievers @NEOverijssel

EnergiefondsOV

@EnergiefondsOV
30 mrt 2016

10e participatie @EnergiefondsOV een feit! De handtekening is net gezet. Gefeliciteerd @pmenergie @NEOverijssel

Anthony Viellevoije

@AnthonyVillevo
10 mrt 2016

EFO aanwezig op de Dag van de SportAccommodaties! @EnergiefondsOV @DVDSANL

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

1. Algemeen

Energiefonds Overijssel I B.V. en haar groepsmaatschappij Energiefonds Overijssel II B.V. (samen: het fonds) zijn opgericht op 7 november 2012 en gevestigd te Luttenbergstraat 2, Zwolle. Energiefonds Overijssel I B.V. (EFO I) is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 56424566 en Energiefonds Overijssel II B.V. (EFO II) onder nummer 56424868.

Het fonds levert een financiële bijdrage aan ondernemingen, woningcorporaties en projecten in de Provincie Overijssel die energie besparen of opwekken uit hernieuwbare bronnen. Energiefonds Overijssel I B.V. doet dit via investeringen in eigenvermogensinstrumenten (participaties) en Energiefonds Overijssel II B.V. door leningen en garanties te verstrekken aan ondernemingen, woningcorporaties en projecten.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens van Energiefonds Overijssel I B.V. en haar 100%-dochtermaatschappij Energiefonds Overijssel II B.V. opgenomen. De verslagperiode van het fonds heeft betrekking op de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016. De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt op 16 maart 2017.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening wordt gepresenteerd in de euro, de functionele valuta van het fonds. De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de onderneming. Tenzij anders vermeld zijn alle bedragen in duizenden euro's en worden de in de balans opgenomen posten gewaardeerd tegen nominale waarde. De omschrijvingen van financiële stromen en posities zijn aangepast in lijn met de activiteiten van het fonds.

Daarom wijken deze omschrijvingen in enkele gevallen af van de voorschriften conform het Besluit Modellen Jaarrekening.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen doet die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarden van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Belangrijke schattingen en veronderstellingen hebben voornamelijk betrekking op de beoordeling van de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en de beoordeling of een bijzondere waardevermindering in aanmerking dient te worden genomen bij de waardering van participaties of leningen,, zoals opgenomen in paragraaf 5, Financiële risico's.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappij Energiefonds Overijssel II B.V. (100%-belang).

Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop de onderneming op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan uitoefenen. Bij de bepaling of de onderneming beleidsbepalende invloed kan uitoefenen, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de winsten die in de groep zijn gemaakt. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Criteria opname in de balans

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen zodra het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen van het financiële instrument naar het fonds zullen vloeien. De reële waarde van een financieel instrument bij eerste opname is gelijk aan de kostprijs van het financiële instrument.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het financiële instrument aan een derde worden overgedragen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen, en als bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De rentebaten en -lasten die samenhangen met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Participaties

Onder participaties worden verstaan belangen in aandelenkapitaal van ondernemingen, waarbij geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid van de onderneming. Zij worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Het innovatieve karakter van de ondernemingen beperkt het gebruik van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en technieken. Waardering tegen reële waarde is nagenoeg niet mogelijk en vaak zeer arbeidsintensief. Daarom is besloten de participaties in eerste instantie te waarderen tegen kostprijs. Deze keuze impliceert dat alleen gerealiseerde waardeveranderingen in de verlies-en-winstrekening worden verwerkt, evenals eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Leningen

Verstrekke leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, eventueel verminderd met bijzondere waardeverminderingen. Bouwedepots maken onderdeel uit van de lening en zijn bestemd voor het verrichten van specifieke betalingen, bijvoorbeeld aan leveranciers. Depots worden op een aparte rekening gehouden door en bij de beheerder. De leningnemer betaalt de leningrente over het depot maar ontvangt ook rente over het depot. Omdat het depot onderdeel is van de lening is er vanaf dit jaarverslag voor gekozen om de depots ook als onderdeel van de leningen op de balans op te nemen. Dit heeft geen impact op resultaat en vermogen.

Bijzondere waardeverminderingen

De financiële vaste activa worden op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering als er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige nettokasstromen van dat actief en als hiervan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten onder meer het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betalingen door een tegenpartij, herstructurering van een bedrag dat aan de onderneming toekomt onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een tegenpartij failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die de onderneming waardeert tegen geamortiseerde kostprijs, worden in aanmerking genomen zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau. Van alle individueel significante vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze specifiek onderhevig zijn aan

bijzondere waardevermindering. Alle individueel significante vorderingen en beleggingen waarvan is vastgesteld dat deze niet specifiek onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, worden vervolgens collectief beoordeeld op een eventuele waardevermindering die zich al heeft voorgedaan, maar die nog niet is vastgesteld. Van individueel niet-significante vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends van de waarschijnlijkheid van het niet-nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de beheerder van het fonds van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzondere waardevermindering van een financieel actief dat tegen geamortiseerde kostprijs wordt gewaardeerd, wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Rente op het actief dat aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is, blijft verantwoord worden via oprenting van het actief.

Als in een latere periode het actief dat onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van de bijzondere waardevermindering, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De waardering is nagenoeg gelijk aan de marktwaarde als gevolg van de korte looptijden van de betreffende posten.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten die zijn verantwoord onder liquide middelen, kortlopende vorderingen en schulden e.d., benadert de balanswaarde daarvan. Financiële instrumenten die zijn verantwoord onder beleggingen (zie paragraaf 7 Participaties en paragraaf 8 Leningen in de Toelichting op de geconsolideerde balans), worden gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs. De belangrijkste reden hiervoor is dat zowel de participaties als de leningen niet uit handelsdoeleinden worden gehouden. Ze zijn derhalve primair als financieel actief op de balans opgenomen. Bovendien is het voor de meeste jonge ondernemingen zowel ondoenlijk als kostbaar om een reële marktwaarde vast te stellen.

3. Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat betreft de inkomsten uit belegde middelen (dividend en rente) over de verslagperiode, onder aftrek van de kosten die aan de verslagperiode zijn toe te rekenen.

Het dividend is het verdiende bruto contante dividend onder aftrek van provisie en niet-terugvorderbare dividendbelasting. De opbrengsten in de vorm van stockdividend worden als aankoop tegen nihil in de balans verwerkt. Dividenden worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment dat ze betaalbaar zijn gesteld.

De interestbaten betreffen de bruto ontvangen rente op leningen onder aftrek van een eventuele provisie. De rente wordt verantwoord in de periode waarop zij betrekking heeft.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

4. Grondslagen voor het opstellen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst van de liquide middelen die gedurende de periode beschikbaar zijn gekomen en de wijze waarop deze zijn aangewend. De kasstromen worden gesplitst in operationele activiteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

5. Financiële risico's

De activiteiten van het fonds kunnen financiële risico's van verscheidene aard met zich meebrengen. De belangrijkste risico's zijn het marktrisico, renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, verhandelbaarheidsrisico, uitbestedingsrisico en valutarisico. Gezien de opstartfase van het fonds zijn per balansdatum niet alle risico's relevant. Met name valutarisico's zijn niet relevant, want het fonds heeft geen belangen (gehad) in vreemde valuta. De overige risico's worden hieronder nader toegelicht en gekwantificeerd.

Marktrisico

De participaties en leningen zijn blootgesteld aan marktschommelingen en risico's die inherent zijn aan participaties en leningen. De reële waarde van participaties en verstrekte leningen kan fluctueren vanwege vele factoren, zoals de verwachtingen voor de economische groei, de inflatie en de prijsontwikkeling op goederen- en valutamarkten.

Het fonds verstrekt alleen leningen aan en neemt participaties in projecten in de provincie Overijssel. Deze beperking tot de provincie Overijssel vergroot het marktrisico van de leningenportefeuille. Investeren in meerdere sectoren of thema's kan het risico spreiden. Ultimo verslagperiode was de spreiding beperkt doordat een aanzienlijk deel van de uitbetaalde leningen aan één sector is verstrekt: de sector woningcorporaties. De participaties zijn over meerdere sectoren verspreid.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument wijzigt als gevolg van veranderingen in de marktrente. De referentie voor Energiefonds Overijssel is niet de marktrente, maar het streefrendement van 2% gedurende de looptijd van het fonds.

De looptijd van leningen aan woningcorporaties is maximaal vijftien jaar, de looptijd van overige leningen is maximaal tien jaar. Aangezien het de intentie is dat het fonds de leningen gedurende de gehele looptijd behoudt, worden alle leningen op geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Bovendien geldt voor de meeste leningen een rentevaste periode die gelijk is aan de looptijd van de lening. Hierdoor is het renterisico gering.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het renterisico. Het renterisico wordt niet afgedekt. De modified duration geeft een indicatie wat de procentuele mutatie van de reële waarde van de portefeuille zou zijn bij een wijziging van de marktrente van één procent.

	31-12-2016	31-12-2015
Effectief rendement	1,7	1,8
Gemiddelde resterende looptijd	13,4 jaar	12,9 jaar
Modified duration	9,56	11,00

Het effectief rendement is afgenomen doordat de toegevoegde leningen aan ondernemingen een lagere rente kennen dan de leningen aan ondernemingen die al in de portefeuille zaten. Het rendement van de leningenportefeuille valt daarmee net onder het streefrendement. Om het rendement van de hele portefeuille te bepalen moeten ook de inkomsten uit de participaties (exit en dividend) worden meegeteld. De participaties leveren pas na langere tijd inkomsten op.

Kredietrisico

Bij het verstrekken van leningen bestaat het risico dat de tegenpartij niet aan de rente- en/of aflossingsverplichtingen kan voldoen. Het fonds beheerst dit risico door bij de selectie van aanvragen voor een lening de kredietwaardigheid van de tegenpartij te beoordelen, evenals de kwaliteit van het management van de entiteit waaraan het fonds een lening verstrekt.

De meeste uitbetaalde leningen zijn verstrekt aan woningbouwcorporaties. Het kredietrisico op deze leningen is beperkt, omdat deze leningen onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) vallen. Verder wordt het risico op leningen aan woningbouwcorporaties beperkt doordat de hoogte van de lening is gemaximeerd. De lening is gerelateerd aan de omvang van het te financieren project en bedraagt maximaal € 15.000 per woning waarvoor energiebesparende maatregelen worden getroffen. Leningen anders dan aan woningcorporaties zijn ook aan een maximum gebonden. De voorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Subsidies (Ubs) van de provincie Overijssel.

Het fonds bepaalt voor iedere leningnemer een risicocategorie. Dit gebeurt op basis van een risicoanalyse. In de tabel hierna is per risicocategorie het volume van de leningenportefeuille als percentage van de totale portefeuille weergegeven. Leningen waarvan de kans op wanbetaling (probability of default of PD) hoog is (PD-rating lager dan B) worden niet verstrekt.

Bedragen in € 1.000		Volume per 31-12-2016	Volume per 31-12-2015	Kans op wanbetaling in %
PD Rating	Kans op wanbetaling			
AAA	Zeer laag	–	–	0,00 – 0,15
AA	Laag	96.132	81.218	0,00 – 0,30
A	Gemiddeld		–	0,00 – 0,62
BBB	Gemiddeld		–	0,00 – 1,24
BB	Gemiddeld	1.042	1.131	0,00 – 2,49
B	Hoog	28.865	4.436	0,00 – 4,99
CCC	Hoog	3.693	3.922	0,00 – 9,99
Totaal		129.732	90.707	

Het maximale kredietrisico wordt bepaald door de som van de liquide middelen, de vorderingen en de waarde van de leningenportefeuille, met aftrek van de bouwdepots. Het maximale kredietrisico bedraagt € 135,7 miljoen.

Liquiditeitsrisico

De provincie Overijssel stelt de financiering van de leningportefeuille van het fonds renteloos ter beschikking voor de looptijd van de participaties en leningen. ASN Bank N.V. stelt de financiering van het werkkapitaal ter beschikking in de vorm van een kredietfaciliteit van in totaal € 12,0 miljoen.

Daarvan is per balansdatum € 11,9 miljoen in liquiditeiten verstrekt. Beide financieringen hebben een langlopend karakter, wat het liquiditeitsrisico voor het fonds beperkt. Zie hierna een overzicht van het liquiditeitsrisico per 31 december 2016.

Bedragen in € 1.000	31-12-2016			
	Tot 1 jaar	1 - 5 jaar	5 jaar en langer	Totaal
Activa				
Participaties	–	–	4.831	4.831
Verstrekte leningen	–	–	129.732	129.732
Vorderingen	724	–	–	724
Liquide middelen	23.984	–	–	23.984
Passiva				
Lening provincie Overijssel	–	–	(137.178)	(137.178)
Lening ASN Bank N.V.	–	–	(11.880)	(11.880)
Overige schulden	(862)	–	–	(862)
Bouwdepots	(18.695)	–	–	(18.695)
Liquiditeitsgap	5.151	–	(14.495)	(9.344)

Op korte termijn heeft het fonds voldoende middelen om aan zijn korte-termijnverplichtingen te kunnen voldoen. Zoals aangegeven is de langetermijnfinanciering van het werkkapitaal gedekt door de financiering van ASN Bank N.V. De behoefte aan werkkapitaal wordt afgestemd op de beschikbare en benodigde liquiditeit.

Het resterende bedrag van € 9,34 miljoen is het negatieve eigen vermogen. De provincie Overijssel heeft een garantie afgegeven voor de financiering die ASN Bank N.V. heeft verstrekt, tot een bedrag van € 12,0 miljoen. Zie voor verdere informatie paragraaf 13.

Verhandelbaarheidsrisico

De participaties waarin het fonds belegt zijn niet beursgenoteerd, waardoor de verhandelbaarheid gering is. Het risico bestaat dat een participatie niet of tegen een lagere koers kan worden verkocht. Het verhandelbaarheidsrisico van de portefeuille van participaties is dan ook hoog. Het maximale aandeel van deze portefeuille in Energiefonds Overijssel is beperkt tot € 40 miljoen.

De leningenportefeuille van het fonds bestaat uit onderhandse leningen. Er bestaat geen actieve markt voor dergelijke leningen. Daardoor is het verhandelbaarheidsrisico van deze leningen hoog. Overigens is de intentie dat het fonds de leningen tot aan het einde van de looptijd houdt. De financiering van het fonds is hierop ingericht.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico ten aanzien van de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en/of kwaliteit van de dienstverlening. Het fonds heeft ASN Bank N.V. aangesteld als beheerder. De managementovereenkomst tussen het fonds en de beheerder is tot stand gekomen in een niet-openbare Europese aanbesteding. De beheerder dient te voldoen aan de eisen van de managementovereenkomst, waarin de opdracht is vastgelegd in samenhang met Uitvoeringsbesluit, IR, GS-mandaat, Financieringsregeling, Directiereglement, statuten en Aanbestedingsdocumenten. Als de beheerder hieraan niet voldoet, worden de opdracht en managementovereenkomst beëindigd en volgen de consequenties als opgenomen in deze overeenkomst. ASN Bank volgt haar eigen AO/IC ten aanzien van het beheer van een fonds en de regels uit de managementovereenkomst. Op het niveau van het fonds houden de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders (Gedeputeerde Staten) toezicht.

Onderaannemers zijn StartGreen Capital en Royal HaskoningDHV. Met deze partijen is ASN Bank N.V. een term sheet en een service level agreement (SLA) aangegaan. De verplichtingen en verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de managementovereenkomst, gelden voor zover van toepassing ook voor StartGreen Capital en Royal HaskoningDHV. Op basis van rapportages van de betrokken partijen wordt getoetst of zij voldoen aan de afspraken. Er vinden periodiek overleg en jaarlijkse evaluatie plaats. ASN Bank N.V. legt door middel van de kwartaalrapportages periodiek verantwoording af over het uitgevoerde beheer.

De administratie van het fonds is sinds de oprichting uitbesteed aan ACTIAM N.V.

Valutarisico

De participaties en leningen noteren in euro's. Daarom loopt het fonds geen valutarisico.

6. Fiscale positie

Vennootschapsbelasting

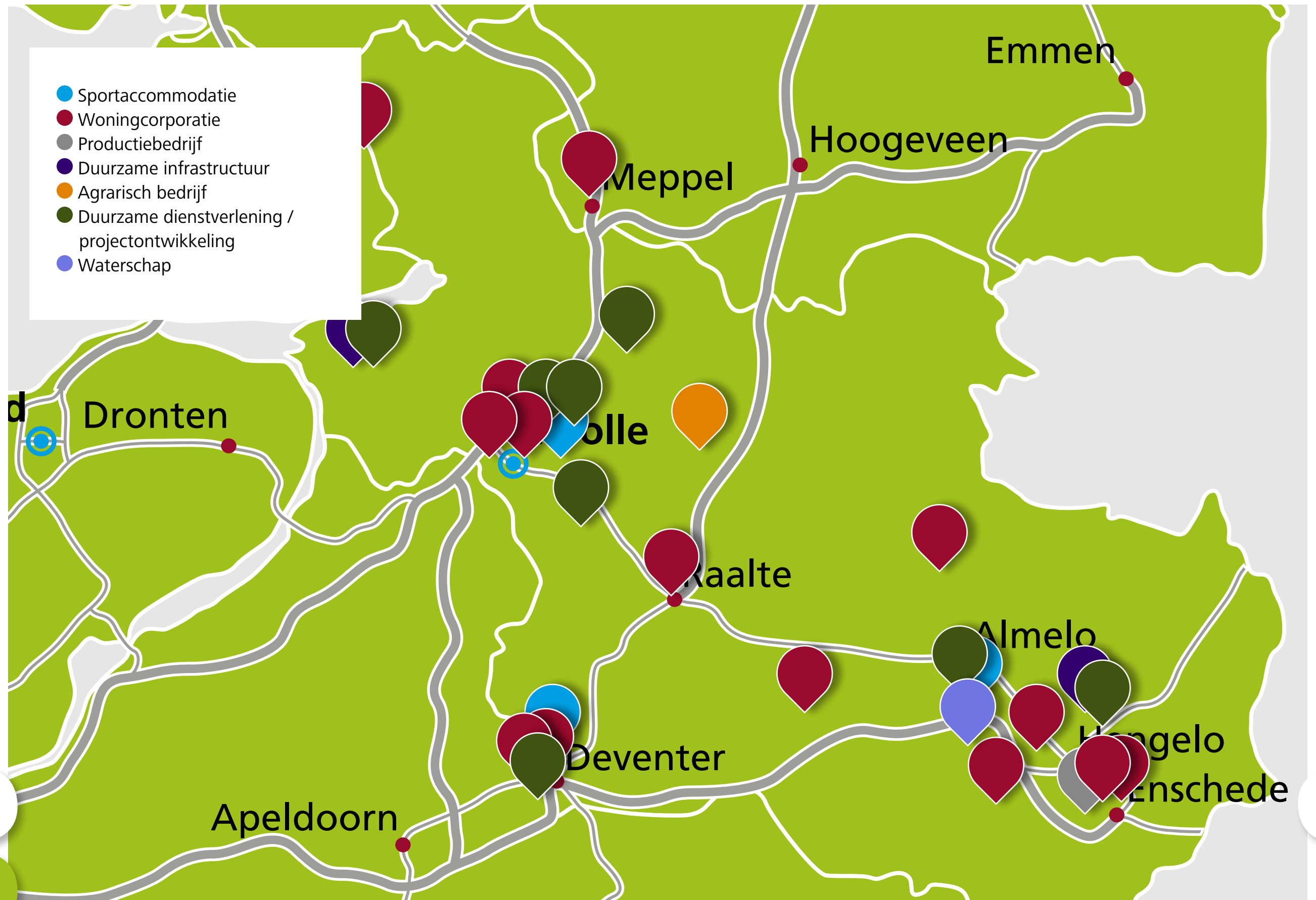
Per 1 januari 2016 is de wetgeving gewijzigd en is Energiefonds Overijssel belastingplichtig. Dit betekent dat over de resultaten belasting moet worden afgedragen en dat er een fiscale balans moet worden opgesteld. Voor 2016 heeft dit nog geen consequenties omdat er in 2016 geen fiscaal belaste resultaten zijn behaald.

Belasting toegevoegde waarde

Het fonds verricht voor de btw vrijgestelde prestaties en kan geen voorheffing terugvorderen over de kosten die in rekening zijn gebracht.

Energiefonds Overijssel I B.V. kan de betaalde btw jaarlijks terugvorderen van het btw-compensatiefonds. De mogelijkheid voor terugvordering bij het btw-compensatiefonds geldt voor vennootschappen waarin de provincie Overijssel een direct belang heeft, zoals Energiefonds Overijssel I B.V. In Energiefonds Overijssel II B.V. heeft de provincie Overijssel geen direct belang en voor dit fonds bestaat deze mogelijkheid niet. De aan Energiefonds Overijssel II B.V. in rekening gebrachte btw is verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Projecten Energiefonds Overijssel

Toelichting op de geconsolideerde balans

7. Participaties (A)

Het verloop van de post Participaties gedurende de verslagperiode is als volgt:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	2.244	1.955
Aankopen	2.587	539
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen	–	(250)
Stand ultimo periode	4.831	2.244

Niet-gerealiseerde waardeveranderingen

Empyro B.V. kampte in 2015 na de opstart van de fabriek met een hardnekkig technisch probleem. Daardoor is er enkele maanden geen olieproductie geweest. De productie wordt nu weer langzaam opgebouwd. Omdat het verwachte rendement naar beneden is bijgesteld, heeft in 2015 een afwaardering plaatsgevonden van € 250.000 (25%). In 2016 zijn de technische problemen opgelost en is de productie weer op gang gekomen

Het fonds heeft in de verslagperiode de volgende participaties aangekocht, die zijn gewaardeerd tegen de kostprijs.

Bedragen in € 1.000	Kostprijs	% van de portefeuille
BeGreen Overijssel B.V.	246	5,1%
Boeren met Zon B.V.	30	0,6%
Brouwer Biocentrale B.V.	500	10,3%
BTG Bioliquids B.V.	38	0,8%
OrangeGas Overijssel B.V.	94	1,9%
PM Investment	153	3,2%
PV Energie Finance Holding	412	8,5%
S4 Ancillary Services B.V.	900	18,6%
Solease Overijssel B.V.	3	0,1%
Wocozon Overijssel B.V.	212	4,4%
Totaal	2.587	53,6%

Prioriteitsaandeel

Energiefonds Overijssel I B.V. heeft in alle participaties een prioriteitsaandeel van € 1. Dit geeft extra rechten en zeggenschap op het gebied van dividenduitkering, besluitvorming en bedrijfsvoering van de ondernemingen.

8. Leningen (B)

Het verloop van de post Leningen gedurende de verslagperiode is als volgt:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	90.707	81.517
Verstrekkingsen	39.580	9.308
Aflossingen	(555)	(118)
Stand ultimo periode	129.732	90.707

Mijande Wonen

Sinds de zomer van 2016 wonen zeven gezinnen in Den Ham in passiefhuizen van woningcorporatie Mijande Wonen. Een passiefhuis is een gezonde, comfortabele woning, die veel energiezuiniger is dan woningen met energielabel A. Het project was een initiatief van de buurtbewoners, de gemeente Twenterand, Energiefonds Overijssel, Built4U en Mijande Wonen. Energiefonds Overijssel heeft het project gefinancierd met een lening van 3,7 miljoen euro.

Built4U voerde de renovatie uit: het bracht een volledig geïsoleerde prefabschil met dak- en gevelisolatie aan, evenals drievoudige beglazing, zonthermische panelen en comfortventilatie met warmteterugwinning. Bovendien krijgen de woningen een nieuwe uitstraling, terwijl er binnenin geen ruimte verloren gaat. De bewoners hoefden hun huis niet uit en werden tijdens de hele renovatie goed geïnformeerd. Zij zijn heel tevreden: 'We wonen in een nieuwbouwhuis, terwijl we nog steeds op ons eigen vertrouwde plekje wonen', zei een van hen.

Energiefonds OV
@Energiefonds OV
3 jun 2016

Start transformatie tot energiezuinige woningen
[@MijandeWonen](#) [@ErikLievers](#) [@NEOverijssel](#)

Rutger Naber
@NaberRutger
13 mei 2016

Vandaag de onthulling van
bouwboard voor renovatie 7
won. [@NEOverijssel](#)
[@EnergiefondsOV](#) [@MijandeWonen](#) [@Built4U_nl](#)

Het fonds heeft per 31 december 2016 de volgende leningen verstrekt, die na eerste opname zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Er zijn geen bijzondere waardeverminderingen geboekt gedurende de verslagperiode.

Bedragen in € 1.000	Plaats	Geamor- tiseerde kostprijs	Opgelopen rente*	Totaal	% van de portefeuille
Woningcorporaties					
De Woonplaats	Enschede	8.010	31	8.041	6,2%
RK Woningstichting Ons Huis	Enschede	7.105	15	7.120	5,5%
Salland Wonen	Raalte	3.860	13	3.873	3,0%
Stg. Woonbedrijf Ieder1	Deventer	1.650	6	1.656	1,3%
Stichting DeltaWonen	Zwolle	8.300	–	8.300	6,3%
Stichting Domijn	Enschede	10.750	15	10.765	8,3%
Stichting Mijande Wonen	Weerselo	3.680	9	3.689	2,8%
Stichting Wetland Wonen	Vollenhove	2.370	3	2.373	1,8%
Stichting Wonen Delden	Delden	540	2	542	0,4%
Stichting Woonconcept	Meppel	2.290	9	2.299	1,8%
Viverion	Lochem	3.570	–	3.570	2,7%
Woningstichting Welbions Hengelo	Hengelo	17.860	33	17.893	13,8%
Woningstichting Openbaar Belang	Zwolle	1.800	7	1.807	1,4%
Woningstichting Rentree	Deventer	2.920	11	2.931	2,3%
Woningstichting SWZ	Zwolle	5.382	21	5.403	4,2%
Converteerbare leningen					
Empyro B.V.	Enschede	305	1	306	0,1%
BTG Bioliquids B.V.	Enschede	88	1	89	0,2%

* Dit is inclusief opgelopen rente op bouwdepots ad € 76.000.

Bedragen in € 1.000	Plaats	Geamortiseerde kostprijs	Opgelopen rente*	Totaal	% van de portefeuille
Overige leningen					
Empyro B.V.	Enschede	3.388	–	3.388	2,6%
Boeren met Zon B.V.	Vlisteren	1.080	–	1.080	0,8%
OrangeGas Overijssel B.V.	Amsterdam	1.560	–	1.560	1,2%
PV Energie Finance Holding B.V.	Kampen	9.911	56	9.967	7,6%
Solease Overijssel B.V.	Utrecht	1.950	–	1.950	1,5%
Sportbedrijf	Deventer	1.045	1	1.046	0,8%
Triple Groen B.V.	Zwolle	1.042	–	1.042	0,8%
Warehouses De Pauw CVA	Wolvertem (B)	3.400	38	3.438	2,6%
Waterschap Vechtstromen	Almelo	15.000	57	15.057	11,6%
Wocozon Overijssel B.V.	De Meern	2.876	4	2.880	2,2%
Stichting VIAA	Zwolle	8.000	–	8.000	6,2%
Totaal		129.732	333	130.065	100,0%

* Dit is inclusief opgelopen rente op bouwdepots ad € 76.000.

Alle leningen verstrekt aan woningcorporaties in de eerste tender hebben een rentepercentage van 1,5% en een gemiddelde looptijd van circa veertien jaar. De drie leningen uit de tweede tender hebben een rentepercentage van 1,5% en een looptijd van vijftien jaar. Met uitzondering van de leningen aan Stichting Welbions heeft Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw voor alle leningen die aan woningcorporaties zijn verstrekt, zekerheid verstrekt door middel van garantstelling voor de gehele uitstaande posities. Voor de uitstaande vorderingen van Stichting Welbions heeft de gemeente Hengelo een garantstelling afgegeven voor de gehele uitstaande positie.

Voor de lening aan Sportbedrijf Deventer staat de gemeente Deventer garant. Voor zowel OrangeGas Overijssel als Triple Groen Overijssel zijn er zekerheden en voorwaarden gesteld waaraan is voldaan.

De leningen zijn inclusief depots. De leningen met depots worden in stappen uitbetaald. Het restant wordt in een bouwdepot gehouden. Over het brutobedrag is rente verschuldigd; over het bouwdepot wordt een rente vergoed. Omdat depots expliciet deel uitmaken van de leningen worden de leningen vanaf dit jaarverslag ook inclusief depots weergegeven. Dit heeft geen impact op resultaat en vermogen.

9. Vorderingen (C)

De post Vorderingen bestaat uit:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Te vorderen btw	313	553
Te vorderen uit hoofde van effectentransacties	333	285
Lopende rente verstrekte leningenportefeuille	78	179
Te vorderen rente verstrekte leningenportefeuille	–	27
Te vorderen aflossingen	–	32
Totaal	724	1.076

De te vorderen btw is de btw die Energiefonds Overijssel I B.V. kan terugvorderen van het btw-compensatiefonds.

De vorderingen hebben een looptijd van minder dan één jaar.

10. Liquide middelen (D)

Als liquide middelen worden aangemerkt alle direct opeisbare tegoeden bij banken. De liquide middelen staan ter vrije beschikking, met uitzondering van de bouwdepots die worden aangehouden ten behoeve van de leningen. Het totaal van de bouwdepots bedraagt € 18.694.976.

11. Eigen vermogen (E)

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

Geplaatst kapitaal

Bedragen in € 1.000

01-01-2016 01-01-2015
t/m 31-12-2016 t/m 31-12-2015

Stand aan het begin van de periode	–	–
Storting kapitaal	–	–
Stand ultimo periode	–	–

Overige reserves

Bedragen in € 1.000

01-01-2016 01-01-2015
t/m 31-12-2016 t/m 31-12-2015

Stand aan het begin van de periode	(6.223)	(4.341)
Uit Onverdeeld resultaat	(1.701)	(1.882)
Stand ultimo periode	(7.924)	(6.223)

Onverdeeld resultaat

Bedragen in € 1.000

	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	(1.701)	(1.882)
Naar Overige reserves	1.701	1.882
Nettoresultaat	(1.420)	(1.701)
Stand ultimo periode	(1.420)	(1.701)

Totaal

Bedragen in € 1.000

	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	(7.924)	(6.223)
Nettoresultaat	(1.420)	(1.701)
Stand ultimo periode	(9.344)	(7.924)

EFO I heeft een negatief eigen vermogen per einde van de verslagperiode. De enige aandeelhouder van EFO I is de provincie Overijssel. Op basis van de financieringsverplichtingen en verstrekte leningen is de verwachting dat het negatieve eigen vermogen op termijn, na de voltooptijd, zal worden aangezuiverd. De ontvangen financiering van ASN Bank N.V. is gegarandeerd door de provincie Overijssel.

12. Lening Provincie Overijssel (F)

De lening van de provincie Overijssel van € 137,2 miljoen per 31 december 2016 is een renteloze lening met een looptijd die eindigt op 31 december 2027. Deze lening is onderdeel van de financieringsovereenkomst voor het beschikbaar stellen van de middelen. De via de financieringsovereenkomst getrokken gelden mogen uitsluitend worden gebruikt om gelden te financieren die zijn uitgezet bij ondernemingen, woningcorporaties en projecten.

Het verloop van deze lening is als volgt:

Bedragen in € 1.000

	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	102.481	92.611
Opgenomen	34.697	9.870
Stand ultimo periode	137.178	102.481

13. Lening ASN Bank N.V. (G)

De lening van ASN Bank N.V. is als volgt opgebouwd:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Lening	12.000	12.000
Bouwdepot	(120)	(1.370)
Totaal	11.880	10.630

De lening heeft als doel om het werkkapitaal te financieren en heeft een looptijd tot 31 december 2027. De lening is aangegaan per 3 december 2013. De hoofdsom van de lening bedraagt € 12 miljoen. Daarvan is € 4,38 miljoen uitbetaald in 2013, € 3,75 miljoen in 2014, € 2,50 miljoen in 2015 en € 1,25 in 2016.

De rente bedraagt het driemaands Euribortarief met een opslag van 1,5%. Tot aan opname staat de lening op een depotrekening bij ASN Bank N.V. met een rentevergoeding van 50 basispunten onder het rentetarief over de lening.

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	10.630	8.130
Ontvangen gelden 14-jaarslening met hoofdsom € 12.000	1.250	2.500
Stand ultimo periode	11.880	10.630

Aflossing van de lening bedraagt € 0,3 miljoen per kwartaal; aflossing is voor het eerst verschuldigd op 1 januari 2018. De niet-opgenomen gelden van het depot zullen op die datum vrijvallen ter aflossing van de lening.

14. Bouwdepots (H)

Per 31 december 2016 staan de volgende bouwdepots uit:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
OrangeGas Overijssel B.V.	605	1.235
Wocozon Overijssel B.V.	527	1.727
Solease Overijssel B.V.	1.835	–
Boeren met Zon B.V.	975	–
PV Energie Finance Holding B.V.	6.753	–
Stichting VIAA	8.000	–
Totaal	18.695	2.962

Bouwdepots maken onderdeel uit van de lening en zijn bestemd voor het verrichten van specifieke betalingen, bijvoorbeeld aan leveranciers. Depots worden op een aparte rekening gehouden door en bij de beheerder. De leningnemer betaalt de leningrente over het depot maar ontvangt ook rente over het depot. Omdat het depot onderdeel is van de lening is er vanaf dit jaarverslag voor gekozen om de depots ook als onderdeel van de leningen op de balans op te nemen. Dit heeft geen impact op resultaat en vermogen.

15. Overige schulden (I)

De overige schulden per 31 december 2016 bedragen:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitontvangen bedragen	6	
Te betalen rente lening ASN Bank N.V.	12	14
Beheervergoeding	727	694
Vergoeding raad van commissarissen	11	9
Externe adviseurs	7	17
Vergoeding adviescommissie	27	18
Marketing en communicatie	24	16
Kosten externe accountant	47	25
Ontwikkeling producten en methodiek	-	5
Bonus maatschappelijk rendement ¹	-	-
Diverse kosten waaronder onvoorzien	1	-
Totaal	862	798

¹ Dit is een bonus waartoe de beheerder uit hoofde van de managementovereenkomst is gerechtigd als het fonds over enig jaar een bepaald maatschappelijk rendement behaalt.

16. Niet uit de balans blijkende verplichtingen en zekerheden

De volgende niet uit de balans blijkende verplichtingen bestaan per 31 december 2016. Het betreft contracten met doelondernemingen die per 31 december 2016 zijn afgesloten door EFO I en EFO II, maar die in de loop van 2016 nog niet zijn uitbetaald.

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Vennootschap EFO I		
Participatie in OrangeGas Overijssel B.V.	188	281
Participatie in Holland Eco Finance B.V.	–	118
Participatie in BeGreen Overijssel B.V.	254	500
Participatie in Wocozon Overijssel B.V.	–	212
Participatie in Solease Overijssel B.V.	273	276
Participatie in Boeren met Zon B.V.	92	121
Participatie in PV Energy Finance Holding B.V.	364	776
Participatie in PM Investment	135	–
Participatie in Brouwer Biocentrale B.V.	1.000	–
Participatie in Woningabonnement Overijssel B.V.	600	–
Vennootschap EFO II		
Lening aan Solease Overijssel B.V.	–	1.950
Lening aan PV Energy Finance Holding B.V.	–	9.911
Lening aan Warehouses De Pauw CVA	–	3.400
Lening aan PM Investment	2.292	–
Lening aan Twents Renewable Fund B.V. (HoSt)	1.114	–
Lening aan Brouwer Biocentrale B.V.	2.840	–
Lening aan Groengas Twenterand B.V.	1.099	–
Lening aan Broekhuis Koegas B.V.	1.005	–
Totaal	11.256	17.545

De participaties in OrangeGas Overijssel B.V., BeGreen Overijssel B.V., Solease Overijssel B.V., Boeren met Zon B.V. en PV Energy Finance Holding B.V. zijn in de verslagperiode gedeeltelijk uitbetaald. Het restant staat in depot. De participatie in Wocozon Overijssel B.V. is volledig uitbetaald. Met Holland Eco Finance B.V. is een exit overeengekomen; derhalve komen de committeringen te vervallen.

Met PM Investment, Brouwer Biocentrale B.V. en Woningabonnement Overijssel B.V. zijn nieuwe participaties aangegaan en wordt ook een lening afgesloten.

De leningen aan Solease Overijssel B.V., PV Energy Finance Holding B.V. en Warehouses De Pauw CVA zijn uitbetaald en/of worden voor een gedeelte in depot gehouden. Voor het depot wordt een rentebedrag vergoed terwijl over het gehele brutoleningbedrag rente is verschuldigd. Met Twents Renewable Fund B.V. (HoSt), Groengas Twenterand B.V. en Broekhuis zijn nieuwe leningen overeengekomen.

Ontvangen zekerheden

De onderliggende waarde van garanties wordt niet als activa of passiva in de balans opgenomen. Alle leningen aan woningcorporaties, behalve die aan Stichting Welbions, vallen onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het totaal uitgeleende bedrag, inclusief opgelopen rente van € 130,1 miljoen, geeft het maximale potentiële risico voor het fonds aan voor gegarandeerde leningen. Dit is het risico dat alle tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde hebben.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

17. Beheervergoeding (J)

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Beheervergoeding EFO I B.V.	1.320	1.228
Beheervergoeding EFO II B.V.	1.142	1.176
Totaal	2.462	2.404

De beheerder heeft recht op een vaste vergoeding per jaar.

De vaste vergoeding voor geheel 2016 bedroeg € 2.462.366 (2015: € 2.403.491). De btw op de beheervergoeding van Energiefonds Overijssel II B.V. wordt apart verantwoord onder de overige kosten die in het overzicht hieronder worden gespecificeerd. De btw op de beheervergoeding van Energiefonds Overijssel I B.V. kan volledig bij het btw-compensatiefonds worden teruggevorderd en wordt dus niet als kosten verantwoord.

18. Overige kosten (K)

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Vergoeding raad van commissarissen	36	36
Vergoeding adviescommissie	42	42
Kosten externe adviseurs	100	15
Btw EFO II	216	129
Marketing en communicatie	106	104
Accountantskosten	45	35
Ontwikkeling producten en methodiek	13	17
Aansprakelijkheidsverzekering	13	13
Kosten due diligence	22	6
Bonus maatschappelijk rendement	–	–
Diverse kosten waaronder onvoorzien	6	2
Totaal	599	399

Het fonds heeft in de loop van 2016 EY Accountants LLP aangesteld als controlerende accountant ter vervanging van KPMG Accountants N.V. De accountantskosten zijn geheel toe te rekenen aan werkzaamheden ten voor de beoordeling van het halfjaarbericht en de controle van de jaarrekening.

Op de beheerfee is een groter bedrag toegerekend voor niet-compensabele btw, dat verklaart het verschil tussen 2016 en 2015.

Personeel

Het fonds maakt gebruik van de diensten van de beheerder (directie) van het fonds, ASN Bank N.V., en heeft diens gevolg geen personeel in dienst.

Beloning raad van commissarissen

De raad van commissarissen bestaat uit drie leden. In de verslagperiode ontving de voorzitter een vergoeding van € 16.770 en de overige twee leden ontvingen een vergoeding van € 9.000 ieder. Deze bedragen zijn exclusief onkostenvergoedingen en exclusief btw. De raad kwam in totaal vier keer bijeen, had tweemaal een overleg met de adviescommissie en nam twee keer deel aan een overleg met de provincie over de bijstellingen van het fonds. De voorzitter had een apart overleg met de gedeputeerde.

Beloning adviescommissie

De vergoeding voor de adviescommissie bedraagt € 1.500 exclusief onkosten per lid per vergadering, uitgaande van drie dagdelen (geen aparte vergoeding voor de voorzitter). Hiervan betaalt de provincie Overijssel een bedrag van € 105,43. Het overige gedeelte verloopt via EFO. De adviescommissie bestaat uit vijf leden. De adviescommissie kwam acht keer bijeen, had één telefonische vergadering en tweemaal een overleg met de raad van commissarissen. De vergaderingen waren niet altijd volledig bezet en duurden vaak minder dan drie dagdelen per vergadering.

Beloning beheerder

Het beloningsbeleid van het fonds is conform het beleid van de provincie Overijssel. Dat betekent dat er een maximum (WNT-norm) is gesteld aan de beloning die medewerkers in dienst van de beheerder ontvangen. Dit geldt ook voor de salarissen van ondernemingen waaraan de beheerder werkzaamheden heeft uitbesteed, en van de bestuurders van ondernemingen waarin Energiefonds Overijssel I participeert.

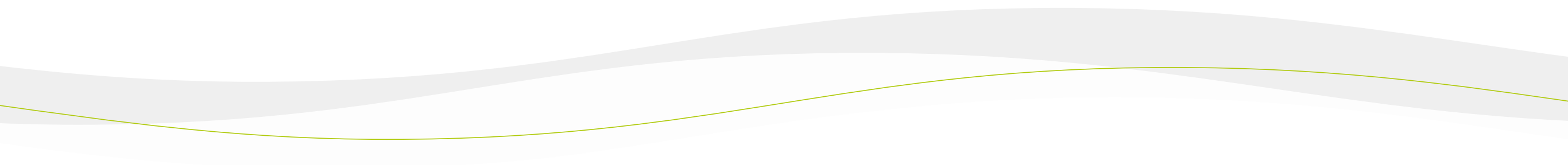
Transacties met verbonden partijen

De provincie Overijssel is als enige aandeelhouder van Energiefonds Overijssel I B.V. een verbonden partij van het fonds. De onder paragraaf 12 genoemde bedragen betreffen in hun geheel transacties met verbonden partijen. Daarnaast heeft de provincie Overijssel een garantie afgegeven voor leningen ontvangen van ASN Bank N.V. voor een maximale waarde van € 12 miljoen.

ASN Bank N.V. is als directie van Energiefonds Overijssel I B.V. een verbonden partij van het fonds. De lening in paragraaf 13 betreft daarmee in haar geheel transacties met verbonden partijen. De beheervergoeding in paragraaf 16 betreft in haar geheel transacties met verbonden partijen. Alle transacties met verbonden partijen zijn transacties 'at arms length'.

19. Belasting (L)

Per 1 januari 2016 is de wetgeving gewijzigd en is Energiefonds Overijssel belastingplichtig. Dit betekent dat over de resultaten belasting moet worden afgedragen en dat er een fiscale balans moet worden opgesteld. Voor 2016 heeft dit nog geen consequenties omdat er in 2016 geen fiscaal belaste resultaten zijn behaald.

Enkelvoudige jaarrekening

Energiefonds Overijssel I B.V.

Enkelvoudige balans

Voor winstbestemming en in € 1.000

Toelichting

31-12-2016

31-12-2015

Activa

Financiële vaste activa

Participaties	(M)	4.832	2.244
Leningen	(N)	392	–
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	(O)	–	–
Lening aan groepsmaatschappij	(P)	5.330	5.244

10.554

7.488

Vlottende activa

Vorderingen	(Q)	341	847
Liquide middelen	(R)	2.315	2.211

2.656

3.058

Totale activa

13.210

10.546

Passiva

Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal	(S)	–	–
Overige reserves		(7.924)	(6.223)
Onverdeeld resultaat		(1.420)	(1.701)

(9.344) (7.924))

Voorziening deelneming

(T) 3.011 3.142

Langlopende schulden

Leningen Provincie Overijssel	(U)	6.816	3.920
Lening ASN Bank N.V.	(V)	11.880	10.630

18.696 14.550

Kortlopende schulden

Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	(W)	383	358
Te betalen interest lening		12	14
Overige schulden	(X)	452	406

847 778

Totale passiva

13.210 10.546

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Bedragen in € 1.000

	Toelichting	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Opbrengsten uit beleggingen			
Niet-gerealiseerde waarde-veranderingen van participaties		–	(250)
		–	(250)
Financieringskosten			
Rente leningen		74	68
		74	68
Kosten			
Beheervergoeding	(Y)	(1.321)	(1.228)
Overige kosten	(Z)	(162)	(121)
		(1.483)	(1.349)
Rentelasten		(142)	(150)
Resultaat voor belasting		(1.551)	(1.681)
Belasting		–	–
Resultaat deelneming		131	(20)
Nettoresultaat		(1.420)	(1.701)

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

20. Algemeen

Energiefonds Overijssel I B.V. (EFO I) is opgericht op 7 november 2012 en gevestigd te Luttenbergstraat 2, Zwolle. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 56424566.

De verslagperiode van het fonds heeft betrekking op de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016.

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de geconsolideerde jaarrekening van de onderneming.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, verwijzen wij naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

21. Grondslagen voor waardering

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van het volgende:

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Onder deelnemingen in groepsmaatschappijen wordt verstaan het 100%-belang in Energiefonds Overijssel II B.V. Dit belang is gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Wanneer de nettovermogenswaarde van deze deelneming negatief is, wordt zij op nihil gewaardeerd. Omdat EFO I geheel instaat voor de schulden van Energiefonds Overijssel II B.V., wordt in dat geval een voorziening gevormd.

Toelichting op de enkelvoudige balans

22. Participaties (M)

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 7 van de geconsolideerde jaarrekening.

23. Leningen (N)

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 8 van de geconsolideerde jaarrekening.

24. Deelnemingen in groepsmaatschappijen (O)

Energiefonds Overijssel I B.V. heeft een 100%-belang in Energiefonds Overijssel II B.V. (EFO II). Energiefonds Overijssel II B.V. is gevestigd te Zwolle. Het nominaal geplaatste en volgestorte kapitaal bedraagt € 100, bestaande uit honderd aandelen van nominaal € 1. Het eigen vermogen van EFO II is negatief en wordt derhalve tegen nihil gewaardeerd. Er is een voorziening gevormd voor deze deelneming ad € 3.011 duizend (ultimo 2015: € 3.142 duizend).

25. Lening aan groepsmaatschappij (P)

Het verloop van de post Lening aan groepsmaatschappij is als volgt:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	5.244	4.350
Verstrekking lening aan EFO II	1.286	1.694
Aflossing lening door EFO II	(1.200)	(800)
Stand ultimo periode	5.330	5.244

De lening heeft als doel om tijdelijk het werkkapitaal van EFO II te financieren en heeft een looptijd tot 31 december 2027. De rente bedraagt het driemaands Euribortarief met een opslag van 1,5%.

26. Vorderingen (Q)

Onder Vorderingen zijn ultimo verslagperiode opgenomen:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Te vorderen btw	313	553
Te vorderen uit hoofde van effectentransacties	–	285
Lopende rente onderhandse leningen	6	6
Te vorderen rente onderhandse leningen	22	3
Totaal	341	847

De vorderingen hebben een looptijd van minder dan één jaar.

27. Liquide middelen (R)

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 10 van de geconsolideerde jaarrekening.

28. Eigen vermogen (S)

Voor een nadere toelichting op het eigen vermogen verwijzen wij naar de toelichting op het eigen vermogen van de geconsolideerde jaarrekening (zie paragraaf 11). Het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening wijkt niet af van het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening.

29. Voorziening deelneming (T)

Energiefonds Overijssel I B.V. heeft een 100%-belang in Energiefonds Overijssel II B.V. (EFO II). Energiefonds Overijssel II B.V. is gevestigd te Zwolle. Het nominaal geplaatste en volgestorte kapitaal bedraagt € 100, bestaande uit honderd aandelen van nominaal € 1. Het verloop van de post Voorziening deelneming is als volgt:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	3.142	3.121
Resultaat deelneming	(131)	21
Stand ultimo periode	3.011	3.142

EFO I aanvaardt hoofdelijke aansprakelijkheid (in de zin van artikel 2:403 lid 1f BW) voor alle uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden van EFO II vanaf de oprichting van deze vennootschap. Daarom is een voorziening gevormd voor het negatieve eigen vermogen van de deelneming.

30. Lening Provincie Overijssel (U)

De provincie Overijssel heeft zowel aan EFO I als aan EFO II een lening verstrekt. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 12 van de geconsolideerde jaarrekening.

Het verloop van de lening verstrekt aan EFO I is als volgt:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Stand aan het begin van de periode	3.920	2.520
Opgenomen	2.896	1.400
Stand ultimo periode	6.816	3.920

31. Lening ASN Bank N.V. (V)

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 13, Lening ASN Bank N.V., van de geconsolideerde jaarrekening.

32. Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen (W)

Dit betreft nog aan EFO II te betalen bedragen.

33. Overige schulden (X)

Per 31 december 2016 was de samenstelling van de post Overige schulden als volgt:

Bedragen in € 1.000	31-12-2016	31-12-2015
Te betalen beheervergoeding	399	364
Te betalen marketing- en communicatiekosten	11	7
Te betalen vergoeding adviescommissie	12	8
Te betalen vergoeding raad van commissarissen	5	4
Te betalen externe adviseurs	3	10
Te betalen accountantskosten	21	11
Te betalen kosten ontwikkeling producten en methodiek	–	2
Bonus maatschappelijk rendement	–	–
Diverse kosten waaronder onvoorzien	1	–
Totaal	452	406

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

34. Beheervergoeding (Y)

De beheerder heeft over de verslagperiode een vergoeding van € 1.320.332 (2015: € 1.227.430) ontvangen. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 16, Beheervergoeding, van de geconsolideerde jaarrekening.

35. Overige kosten (Z)

De overige kosten bestaan uit:

Bedragen in € 1.000	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Vergoeding raad van commissarissen	16	15
Vergoeding adviescommissie	19	18
Kosten externe adviseurs	34	9
Kosten due diligence	10	1
Accountantskosten	20	16
Marketing en communicatie	48	47
Ontwikkeling producten en methodiek	6	8
Verzekeringen	6	6
Bonus Maatschappelijk Rendement	–	–
Onvoorzien	3	1
Totaal	162	121

De accountantskosten zijn geheel toe te rekenen aan werkzaamheden ten behoeve van de controle van het halfjaarbericht en de jaarrekening.

36. Personeel

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 18 van de geconsolideerde jaarrekening.

37. Beloning raad van commissarissen

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 18 van de geconsolideerde jaarrekening.

38. Beloning adviescommissie

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 18 van de geconsolideerde jaarrekening.

39. Transacties met verbonden partijen

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 18 van de geconsolideerde jaarrekening.

40. Resultaatverwerking

Het verlies over 2016 ad € 1.420 duizend is als onverdeeld resultaat verantwoord, als onderdeel van het eigen vermogen.

41. Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum voorgedaan.

Zwolle, 16 maart 2017

Directie Energiefonds Overijssel I B.V.

Overige gegevens

Bijzondere zeggenschapsrechten

Er is bij Energiefonds Overijssel I B.V. geen sprake van bijzondere zeggenschapsrechten.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

**Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van
Energiefonds Overijssel I B.V.**

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Energiefonds Overijssel I B.V. gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Energiefonds Overijssel I B.V. op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijke Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2016;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Energiefonds Overijssel I B.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de raad van commissarissen;
- het verslag van de directie;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de directie en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de beleggingsentiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de beleggingsentiteit te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de beleggingsentiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de beleggingsentiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze

verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 16 maart 2017

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. R.J. Bleijs RA

Bijlage: Personalia

Raad van commissarissen

Pieter van Geel, voorzitter

Pieter van Geel kent het publieke domein goed, vanuit zowel ambtelijk als bestuurlijk perspectief: hij begon zijn carrière als planoloog bij de gemeente Helmond en werd daar later gemeentesecretaris. Als CDA'er was hij lid van de provinciale en gedeputeerde staten van Noord-Brabant, Tweede Kamerlid, fractievoorzitter en staatssecretaris VROM. Momenteel bekleedt hij verschillende commissariaten (Goede Doelen Loterijen, COVRA, Luchtverkeersleiding Nederland) en is hij voorzitter van het bestuur van de NAK (Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen).

Jan Paul van Soest

Jan Paul van Soest is zelfstandig adviseur (Jan Paul van Soest – Advies voor Duurzaamheid), entrepreneur en auteur op het gebied van duurzaamheid in Nederland, en partner in De Gemeynt Coöperatie. Hij was kwartiermaker van De Groene Zaak. Tot eind 2016 was hij voorzitter van de raad van commissarissen van CLM BV, en verder bestuurslid bij Centrum Landbouw en Milieu, Gelderse Natuur- en Milieufederatie, Stichting Metta (biodiversiteitsmeting en -compensatie) en Stichting Noordpoolacademie. Hij is verder lid van verschillende adviesraden, waaronder DoubleDividend Vermogensbeheer, De Groene Zaak en Trees4All.

Roeland van Straten

Roeland van Straten is eigenaar van Seyst Finance & Strategy B.V. Dit bedrijf ondersteunt bestuurders, commissarissen en aandeelhouders bij de strategische en financiële onderbouwing van koerswijzigingen en investeringen. Zowel bij de grote energiebedrijven als overheidsorganisaties is Roeland van Straten sinds 2002 nauw betrokken bij vele energiegerelateerde projecten, variërend van oplaadpalen en getijde-energie tot groei-strategieën, de slimme meter en stadswarmte. Hij is auteur van onder meer het studieboek Strategie en management en het voor RVO opgestelde Toetsingskader warmte-uitwisselingsprojecten. Daarnaast is hij bestuurder geweest bij diverse maatschappelijke organisaties, en docent op het gebied van financieel-strategische besluitvorming aan Nyenrode Business Universiteit.

Adviescommissie

Jean-Pierre Sweerts, voorzitter

Jean-Pierre Sweerts is investeringsadviseur en financieel arrangeur van infrastructurele projecten, bedrijven en fondsen in schone energie en schone technologie (Linus Capital). Voorheen was hij onder andere managing director van DIF Renewable Energy en afdelingshoofd Duurzame Ontwikkelingen bij Rabobank. Jean-Pierre Sweerts is van mening dat bedrijfseconomische gronden een grote rol moeten spelen bij beslissingen door de adviescommissie: "Als een bedrijf of project omvalt, is er ook geen maatschappelijk rendement."

Juul Vaandrager

Juul Vaandrager is medeoprichter en partner bij Triple Finance Partners (financieel en strategisch advies). Voorheen was zij onder meer directeur van Rapar bij Rabobank Private Equity, zelfstandig adviseur en investment manager bij ABN AMRO Participaties. In deze diverse functies heeft zij ruime ervaring opgedaan in private equity en met het begeleiden van mkb-bedrijven.

Ad van Wijk

Ad van Wijk is zelfstandig adviseur en hoogleraar Future Energy Systems aan de TU Delft. Hij bekleedt diverse commissariaten, onder meer bij Wind Energy Solutions B.V., Tetra-E Holding B.V. en Eteck B.V. Voorheen was hij onder andere CEO van Econcern (tot aan het faillissement in 2009) en CEO van Ecofys. Ad van Wijk heeft veel kennis van energie en energiesystemen.

Paul Nederkoorn

Paul Nederkoorn studeerde chemie, farmacochemie en Nederlandse rechtsgeleerdheid. Na op zijn benoeming tot universitair docent en groepsleider aan de Vrije Universiteit, werkte hij op het hoofdkantoor van Shell als economics advisor, business opportunity-coördinator en portfolio advisor Exploration & Production. Hij deed een management buy-in in een datacommunicatiebedrijf en was betrokken bij het Changdao offshore windmolenpark in China. Daarna richtte hij samen met de Universiteit Twente en vijf private investeerders de incubator UT International Ventures op. Kansrijke technologie, ontwikkeld aan de Universiteit Twente, wordt op deze manier financieel gemaakt. Hij was commissaris bij Vialle Alternative Fuel Systems B.V., hij is voorzitter van de raad van commissarissen van Medspray B.V. en hij is voorzitter van de APEC Academy.

Overzicht medewerkers Energiefonds Overijssel

Het beheer van Energiefonds Overijssel wordt gevoerd door ASN Bank in samenwerking met StartGreen en RoyalHaskoningDHV (RHDHV). Bij ASN Bank zijn twee teams actief voor het fonds: de afdeling Beleggen en de afdeling Duurzame Financieringen.

ASN Bank Beleggen

De afdeling Beleggen van ASN Bank vervult taken voor Energiefonds Overijssel die te maken hebben met het beheer van het fonds. Het team bestaat uit de volgende personen:

Bas-Jan Blom, directeur Energiefonds Overijssel, directeur ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V., Bedrijfshoofd ASN Bank Beleggen

Bas Jan Blom is als directeur ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (ABB) verantwoordelijk voor de beleggingsfondsen van ASN Bank. Tevens is hij directeur van Energiefonds Overijssel. Voorheen heeft hij acht jaar bij Schretlen & Co gewerkt, waar hij verschillende managementfuncties vervulde op het gebied van financiële planning, relatiemanagement en beleggingsadvies. Daarvoor was hij vijftien jaar werkzaam bij ABN AMRO. Bas-Jan Blom is bestuurslid van de Stichting de Putsche Ruiters.

11 fysieke vergaderingen

Door frontdeskmedewerkers

35 aandeelhoudervergaderingen

bij participaties

12 telefonische vergaderingen

Door frontdeskmedewerkers

30x gingen EFO-medewerkers naar
netwerkbijeenkomsten/workshops/seminars

44 voortgangsrapportages
bij participaties

9 evenementen

Georganiseerd door EFO rondom financieringen

Jaarlijkse revisie op

29 leningen

12 persberichten

55 tweets

Dorine Putman-Devilee, manager externe relaties ASN Bank, boegbeeld EFO

Dorine Putman-Devilee was van 2000 tot 2004 hoofd afdeling kredieten en investeringen bij ASN Bank. Sinds 2004 vertegenwoordigt zij ASN Bank als ambassadeur. In dit kader is zij lid van het Groenberaad van de NVB, voorzitter van het Beraad sociaal-ethische beleggingsfondsen van de NVB, commissaris van de coöperatieve bouwvereniging Q, lid van de werkgroep financiën BlokvoorBlok aanpak, secretaris van de Stichting Keurmerk Warmtepompen, bestuurslid van onderzoeksbureau CE Delft, lid van de Adviesraad Warmte (AgentschapNL tot aan opheffing van deze adviesraad); lid van de adviesraad verduurzaming bestaande woningen gemeente Teylingen, lid van de Overlegtafel duurzaam bouwen Provincie Limburg, jurylid van SBIR (AgentschapNL), en lid van de werkgroep Financiering van de Federatie e-Decentraal. Dorine Putman is afgestudeerd als niet-westers socioloog aan de Universiteit van Leiden.

Han Langen, fondsmanager

Han Langen is fondsmanager sinds mei 2013. Hij is verantwoordelijk voor het beheer van Energiefonds Overijssel en voor toekomstige institutionele fondsen die onder beheer vallen van ASN Bank. Hiervoor heeft Han Langen diverse functies vervuld bij Oxfam Novib, onder andere op het gebied van microfinance, en bij de provincie Utrecht. Hij is afgestudeerd als econoom aan de universiteit van Tilburg en heeft zijn postdoctorale opleiding tot Register Controller afgerond aan de Nyenrode Business Universiteit.

Wilma Kwint, commercieel ondersteuner

Wilma Kwint is senior commercieel ondersteuner en de directe secretariële ondersteuner van Bas-Jan Blom, directeur van ABB. Zij is sinds mei 2008 werkzaam bij ASN Bank. Eerder werkte zij als boekhouder-salarisadministrateur en HRM-medewerkster bij verschillende commerciële ondernemingen. Zij is verantwoordelijk voor de directe ondersteuning van de directeur van ABB en de collega's van de afdeling Beleggen. Zij heeft in oktober 2011 de opleiding Certified Team Manager (CTM) met succes afgerond.

“De projecten en successen komen ons niet aanwaaien, daar moeten we veel moeite voor doen. Dat maakt deze prima portefeuille extra mooi.”

Han Langen, fondsmanager Energiefonds Overijssel

Jan-Willem Grandia, hoofd Controlling

Jan-Willem Grandia is sinds oktober 2011 eindverantwoordelijk voor de afdeling Controlling & Compliance van ASN Bank. Hij is tevens de local compliance officer van ASN Bank en ABB. Sinds 2006 is Jan-Willem werkzaam bij de Volksbank. Voordat hij bij ASN Bank kwam, was hij twee jaar afdelingshoofd Group Finance bij de Volksbank en ruim drie jaar business controller bij Zwitserleven. Jan-Willem is afgestudeerd als bedrijfseconoom aan de Universiteit van Amsterdam en heeft zijn postdoctorale opleiding tot Register Controller afgerond.

ASN Bank Duurzame Financieringen

Het team van de afdeling Duurzame Financieringen van ASN Bank is verantwoordelijk voor de behandeling van de aanvragen voor leningen en garanties onder EFO II. Het team beheert tevens het ASN Groenprojectenfonds en verstrekt namens ASN Bank kredieten. Het team bestaat uit de volgende personen:

Jort Bakker, bedrijfshoofd afdeling Duurzame Financieringen

Jort Bakker werkt sinds 2006 bij ASN Bank. Hij is eindverantwoordelijk voor de afdeling Duurzame Financieringen. Deze afdeling financiert voornamelijk projecten vanuit ASN Bank en het ASN Groenprojectenfonds. De afdeling is verantwoordelijk voor de uitzettingen, het risicomanagement en het beheer. Jort Bakker is afgestudeerd als bedrijfseconoom aan de Erasmus Universiteit. Inmiddels is hij 24 jaar werkzaam in de zakelijke kredietverstrekking. Hij bekleedde verschillende directieposities.

Anouk Blüm, senior accountmanager

Anouk Blüm werkt sinds 2008 bij ASN Bank. Zij is verantwoordelijk voor duurzame-energiefinancieringen in Overijssel. Haar specialismen zijn duurzame warmte en duurzame woningbouw, zowel nieuwbouw als renovatie. Anouk Blüm heeft economie gestudeerd in Groningen en de postdoctorale opleiding voor registeraccountant in Amsterdam afgerond. Zij heeft in totaal vijftien jaar werkervaring, die zij opdeed als accountant bij KPMG, investment officer bij fondsmanager Triple Jump, en als analist en vervolgens accountmanager bij ASN Bank.

Jacco van Egdom, senior accountmanager

Jacco van Egdom is senior accountmanager bij Energiefonds Overijssel met als aandachtsgebied vreemd vermogen. Hij heeft 25 jaar bankervaring en is sinds de oprichting in januari 2013 betrokken bij het fonds. Eerder werkte hij in verschillende functies in de zakelijke kredietverlening bij Rabobank en SNS Bank. Jacco van Egdom is afgestudeerd als bedrijfskundige aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Bernard Stornebrink, senior accountmanager

Bernard Stornebrink is senior accountmanager bij Energiefonds Overijssel met als aandachtsgebied vreemd vermogen. Hij heeft 15 jaar fusie- en overname-ervaring en is vanuit zijn eigen praktijk ook betrokken geweest bij diverse (her)financieringen van bedrijven. Bernard Stornebrink is sinds juni 2015 op interimbasis betrokken bij het fonds. Daarnaast is hij partner van Corporate Match Corporate Finance en vervult hij nevenfuncties bij diverse bedrijven. Hiervoor heeft hij gewerkt als bedrijfskundig adviseur bij ADV Management Consulting.

Peter van Emmerik, senior kredietanalist

Peter van Emmerik is in juli 2013 bij ASN Bank in dienst getreden als senior kredietanalist. Hij beoordeelt kredietaanvragen en revisies. Voordat hij bij ASN Bank kwam, werkte hij ruim 22 jaar in verschillende functies bij BNG Bank en ABN AMRO Bank. Hij is afgestudeerd als stuurman GHV aan de Hogere Zeevaartschool Amsterdam en is Certified Anti-Money Laundering Specialist (CAMS).

Barry Bulpitt, medewerker documenten en zekerheden

Barry Bulpitt is sinds september 2010 senior medewerker documenten- en zekerhedenbeheer. In de functie is hij verantwoordelijk voor de juridische documentatie en operationele uitvoering voor zakelijke klanten. Tevens is hij verantwoordelijk voor de juridische en fiscale begeleiding en de administratie van een aantal fondsen. Barry heeft twaalf jaar bankervaring, waarvan zeven jaar bij de internationale handelsfinanciering van Fortis/ABN AMRO. Barry Bulpitt is afgestudeerd in Europese Bestuurskunde en Europees Recht aan de universiteit van Portsmouth, Engeland.

Ad Diemel, medewerker documenten en zekerheden

Ad Diemel is sinds maart 2013 senior medewerker documenten- en zekerhedenbeheer. In de functie is hij verantwoordelijk voor de juridische documentatie voor zakelijke klanten. Tevens is hij verantwoordelijk voor de juridische documentatie van Energiefonds Overijssel II. Ad heeft 37 jaar bankervaring, waarvan 36 bij ABN AMRO en The Royal Bank of Scotland in diverse functies. Ad Diemel is afgestudeerd in Bedrijfseconomie aan de Hogeschool van Utrecht.

Jessica Bestebroer-de Vos, commercieel ondersteuner

Jessica is in december 2013 begonnen als commercieel ondersteuner voor Energiefonds Overijssel. Zij ondersteunt accountmanagers Jacco van Egdom en Anouk Blüm. Zij zorgt voor een goed, efficiënt verloop van de dagelijkse processen, behoudt het overzicht en draagt zorg voor een complete administratie en archivering. Jessica heeft negen jaar commerciële ervaring. Zij was bij Eneco Business medeverantwoordelijk voor de doorontwikkeling en verkoop van energiebesparingsproducten en droeg in haar vrije tijd actief bij aan het verduurzamen van het pand van Eneco. Jessica is afgestudeerd als Bachelor in Business Administration.

Mark Slinger, commercieel ondersteuner

Mark is sinds maart 2013 commercieel ondersteuner voor ASN Bank en het ASN Groenprojectenfonds. Met ingang van juli 2014 is hij ook werkzaam voor Energiefonds Overijssel. Hij ondersteunt accountmanagers Jacco van Egdom en Anouk Blüm. Hij zorgt voor een goed, efficiënt verloop van de dagelijkse processen, behoudt het overzicht en draagt zorg voor een complete administratie en archivering. Mark heeft zes jaar bankervaring. Eerder werkte hij bij SNS als medewerker zakelijk krediet: hij regelde er het complete kredietproces van nieuwe en bestaande franchise-nemers. Mark Slinger is afgestudeerd in Commerciële Economie aan de HES in Rotterdam.

Royal HaskoningDHV (RHDHV)

Het team van RHDHV was tot 2016 verantwoordelijk voor de front desk van Energiefonds Overijssel. In 2016 is de front desk overgedragen aan ASN Bank en beperkte de rol van RHDHV zich tot advisering, onder andere ten aanzien van de acquisitie en berekening van het maatschappelijk rendement en staatssteun. Het team bestaat uit de volgende personen:

Leon Pulles, senior accountmanager

Leon Pulles is senior investeringsadviseur bij RHDHV. Hij is meer dan twintig jaar werkzaam in de energiesector. In deze periode is hij verantwoordelijk geweest voor de ontwikkeling, financiering en realisatie van vele energieconcepten. Hij heeft eerder in de energiesector gewerkt vanuit de volgende organisaties: Kema Consulting, Cap Gemini Ernst & Young, Nuon en Scheuten Solar. Op basis van zijn ervaring ontwikkelt hij investeringsstrategieën en -projecten. Dat doet hij vanuit een gedachtegoed dat is gebaseerd op drie kernelementen: energie-expertise, relaties & partnerships en aanpak. Leon beschikt hierdoor over veel kennis van de ontwikkeling van energieconcepten. Daarnaast heeft hij een uitgebreid netwerk van duurzame investeerders en banken. Leon is een ondernemende adviseur met een sterke focus op waardecreatie. Hij werkt zeer gedreven aan mogelijkheden om de haalbaarheid van investeringsprojecten te vergroten.

Cuno Grootsholten, adviseur

Cuno Grootsholten is werkzaam als senior adviseur klimaat bij RHDHV. Cuno is een ervaren projectleider en uitstekend op de hoogte van de energie-agenda van overheden en het bedrijfsleven. Als projectleider heeft hij haalbaarheidsstudies en businesscasestudies opgezet voor duurzame-energiesystemen op het gebied van restwarmtebenutting, warmte-koude-opslag en zonne-energie. Cuno heeft ruime ervaring met de opzet en uitvoering van subsidieregelingen. De afgelopen 3,5 jaar was hij, in opdracht van de provincie Overijssel, als projectleider verantwoordelijk voor de uitvoering van de provinciale tenderregeling duurzame energie-opwekking & energiebesparing. Aan de hand van een gezamenlijk opgesteld beoordelingskader zijn alle projectvoorstellen beoordeeld en getoetst. Voor de provincie Gelderland was hij betrokken bij de uitvoering

van het energiebeleid, de beoordeling van subsidieaanvragen en het schrijven van preadviezen. Cuno is een proactieve, ondernemende adviseur met een uitstekende kennis van zaken, die is gebrand op het realiseren van kansen.

StartGreen Capital

Het team van StartGreen Capital is verantwoordelijk voor de participaties onder EFO I. Het team bestaat uit de volgende personen:

Coenraad de Vries, fondsbeheerder

Coenraad de Vries is medeoprichter en managing partner van StartGreen Capital. Na verschillende managementfuncties initieerde hij in 2000 mede Fortis Venturing, de innovatiekraamkamer (incubator) van Fortis Groep. In deze functie ontwikkelde en bouwde hij verschillende nieuwe financiële producten en strategische deelnemingen voor Fortis Groep. In 2005 stond Coenraad de Vries aan de wieg van Excellerator, een in innovatie gespecialiseerd consultantbedrijf voor Fortis-klanten. Coenraad heeft de HEAO-opleiding Economisch-Juridisch afgerond, alsmede Beleids- en Organisatiewetenschappen aan de Universiteit Tilburg. Daarnaast volgde hij diverse executive-programma's aan het International Institute for Management Development (IMD) te Lausanne.

Karel Asselbergs, investment manager

Karel Asselbergs is sinds september 2013 investmentmanager bij StartGreen Capital en betrokken bij de acquisitie, monitoring en sturing van de participaties. Hij studeerde Bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, waarna hij een uitgebreide transactie-ervaring heeft opgedaan als fusie- en overnameadviseur bij respectievelijk Deloitte en ING Corporate Finance. Vervolgens was hij werkzaam bij investeringsmaatschappij KRC Capital.

Voordat een gemiddelde participatie tot stand komt:

**35 fysieke
bijeenkomsten**

**7-8 versies voor
een Participatie-
overeenkomst (PAO)**

**250-500
e-mails**

**5-10 contracten
onderhandelen**

Anthony Viellevoije, investment associate

Anthony Viellevoije werkt sinds februari 2014 als investment associate bij StartGreen Capital en is nauw betrokken bij de acquisitie, monitoring en sturing van de participaties. Voordat hij de stap naar venture capital zette, was hij vier jaar actief bij ING Corporate Finance en drie jaar als founder van een social travel startup. De focus bij ING CF lag vooral op fusies & overnames in de media en offshore energiesector, naast een rotatie bij Equity Capital Markets. Anthony studeerde International Business Administration aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Fikria el Abbouri, senior investment associate

Fikria el Abbouri werkt sinds mei 2016 bij StartGreen Capital en is betrokken bij de acquisitie, monitoring en sturing van de participaties. Zij studeerde Bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit en Politicologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Na haar studie werkte ze zes jaar bij het ministerie van Financiën op de afdeling Staatsdeelnemingen. In deze functie adviseerde ze de minister van Financiën over het aandeelhouderschap van de Nederlandse Staat in onder meer TenneT, Urenco, ASR en Havenbedrijf Rotterdam.

Roderick Ruinard, junior business analyst

Roderick Ruinard is sinds september 2015 junior businessanalist bij StartGreen Capital. Hij is betrokken bij de acquisitie, monitoring en sturing van de participaties.

Wilma van Luenen, support

Wilma van Luenen is sinds het begin van StartGreen Capital werkzaam als officemanager. Zij verzorgt de secretariële ondersteuning van de managing partners en de financiële administratie van de fondsen van StartGreen. Hiervoor werkte zij negen jaar bij een participatiemaatschappij.

Colofon

Ontwerp

PI&Q grafisch ontwerp, Zeist / Energiefonds Overijssel

Opmaak/dtp

PI&Q grafisch ontwerp, Zeist

Fotografie

Archief van Energiefonds Overijssel, Esther van der Wallen,
Femke Teusink, Martijn Kleingeerts Fotografie, Thinkstock

Energiefonds Overijssel bespaart energie van 28.000 huishoudens

Energiefonds Overijssel heeft in 2016 met ruim € 146 miljoen euro bijgedragen aan duurzame projecten en bedrijven in Overijssel. Hiermee maakt het fonds in totaal € 313 miljoen euro aan investeringen mogelijk. Jaarlijks leveren de projecten die Energiefonds Overijssel mogelijk maakt 1.965 Terajoule (TJ) aan energiebesparing op. Dat komt overeen met het jaarlijks energieverbruik (gas en elektriciteit) van ruim 28.000 huishoudens. De investeringen zorgen daarnaast voor een groei van de werkgelegenheid: met 1.388 tijdelijke arbeidsplaatsen en 67 structurele arbeidsplaatsen.

Monique van Haaf, gedeputeerde van de provincie Overijssel: "Met Energiefonds Overijssel werkt provincie Overijssel aan de verduurzaming van de provincie, en daarmee aan ons hoofddoel: 20% nieuwe energie in 2023. Onze ambitie is hoger dan landelijk. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat we dit doel gaan halen, mede dankzij het fonds en de inzet van onze partners, inwoners en bedrijven!"

Diversiteit groot in 2016

Energiefonds Overijssel maakte afgelopen jaar een breed scala aan projecten op het gebied van energiebesparing en energieopwekking mogelijk. Daarmee bediende het fonds verschillende doelgroepen: agrariërs, huiseigenaren, huurders en ondernemers. Het gaat daarbij onder andere om projecten op het gebied van zonne-energie, mestvergisting en slibvergisting. Het fonds droeg bij aan een houtverbrandingsinstallatie, de verduurzaming van een school en vernieuwende technologie voor energieopslag. Aan het eind van het jaar kwam de financiering rond voor een landelijke primeur: het energetisch renoveren op basis van een abonnement, ook wel WOAB genoemd. Daarbij is het uitgangspunt dat de besparing op de energierekening voldoende zijn om het abonnement te betalen.

Verder ontzorgen

Energiefonds Overijssel stimuleert energiebesparing en het gebruik van duurzame energie. Het ontzorgen van gebruikers speelt daarin een belangrijke rol. Naast het Woningabonnement (WOAB) heeft het fonds diverse zonprojecten in uitvoering voor zowel particulieren, bedrijven als woningcorporaties. Bas-Jan Blom: "Energiefonds Overijssel verzorgt laagdrempelige toegang tot zonne-energie. Bijvoorbeeld met onze financiering van PM Investment, waarbij op het dak van Senzora in Deventer 1200 zonnepanelen geplaatst zijn. Daarmee worden honderd huishoudens van duurzame stroom voorzien!"

Monovergisting van biomassa

Bas-Jan Blom, directeur van Energiefonds Overijssel, is ook tevreden over de financiering van monovergistingprojecten. "Monovergisting is de vergisting van een enkele reststroom van biomassa, zoals mest. De technieken zijn de afgelopen jaren sterk ontwikkeld, waardoor we in 2016 drie monovergistingprojecten financierden. Dit is van groot belang voor de energieambitie van Overijssel. Als de installaties in 2017 vol in bedrijf zijn gaat hier een voorbeeldwerking van uit en verwachten we nog meer aanvragen."

Over Energiefonds Overijssel

Energiefonds Overijssel is ingesteld door de provincie Overijssel, en levert financiële bijdragen aan ondernemingen, woningcorporaties en projecten die energie besparen of energie opwekken uit hernieuwbare bronnen. Dit laatste is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld, zoals energie uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa. Zo draagt het fonds bij aan de ambitie van de Provincie Overijssel: 20% nieuwe energie in 2023.

Noot voor redactie/niet voor publicatie

Voor meer informatie over Energiefonds Overijssel neemt u contact op met Britt Enthoven, britt.enthoven@asnbank.nl of telefoon 0620613617

Voor meer informatie over de provincie Overijssel neemt u contact op met Rob Heetland, team Communicatie, provincie Overijssel, telefoon 038-499 92 73.